

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

31. évfolyam -- 2. szám

2023. április

A TARTALOMBÓL

ICOMOS fiatalok a Dokumentációs Központban

A győri belváros, mint építészeti örökség - konferencia

Műemléki Világnap 2023 – Budapest

Idén is osztottunk
ICOMOS Díjat és Példaadó Műemlékgondozásért Díjat

MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG

Meghívó az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság
Egyesület XXXIII. Közgyűlésére

BÚCSÚZUNK...

Galavics Géza (1940-2023)
Kacs Kovics Fruzsina (1945-2023)

Nyilatkozat

történeti kastélyaink megőrzéséért, társadalmi hozzáférhetőségük fenntartásáért

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága az elmúlt időszak legjelentősebb műemlékhelyreállítási programjának tartja az állami feladatként felvállalt Nemzeti Kastély-, és Várprogramot. A legszigorúbb műemlékvédelmi elveknek megfelelő módon, a legkiválóbb szakemberek munkája eredményeként újra közkinccsé lehettek legjelentősebb kastélyaink. Ezek az épületek – méltatlan sorsuk után szakszerűen megújulva – újra elfoglalhatták helyüket építészettörténetünk kiemelkedő együtteseinek a sorában. A kastélyok jól megválasztott új funkciója és rendkívüli programjaink a helynek megfelelő módon lendítették fel az egészséges kulturális turizmust, igen kedvező látogatóközpont létrehozása, Püspökszentlászló, püspöki kastély, látogatóközpont, emlékhely és zárandokház, Szabadkígyós Wenckheim kastély helyreállítása, Bajna Sándor-Metternich kastély, továbbá a kiváló nemzetközi együttműködéssel megújult szlovákiai Borsiban lévő Rákóczi-kastély megérdemelten nyerte el a legkiválóbb műemlékhelyreállításoknak járó elismerést, az ICOMOS-díjat. Az edelényi L’Huillier-Coburg kastély bemutatása, vagy a nádasdladányi, a füzérradványi értékmentő munka pedig a Példaadó Műemlékgondozásért díjat érdemelte ki.

A korábbi kevés kastély-helyreállítás után (pl. a Gödöllő, Grassalkovich kastély), e programnak köszönhetjük a legkiválóbb kastély-helyreállításokat. Fertőd Esterházy kastély Marionett színháza, Hatvan, Grassalkovich kastély, Majk Kamalduli remeteszék konvent épülete, Gyula, Harruckern-Wenckheim-Almásy kastély felújítása és látogatóközpont létrehozása, Püspökszentlászló, püspöki kastély, látogatóközpont, emlékhely és zárandokház, Szabadkígyós Wenckheim kastély helyreállítása, Bajna Sándor-Metternich kastély, továbbá a kiváló nemzetközi együttműködéssel megújult szlovákiai Borsiban lévő Rákóczi-kastély megérdemelten nyerte el a legkiválóbb műemlékhelyreállításoknak járó elismerést, az ICOMOS-díjat. Az edelényi L’Huillier-Coburg kastély bemutatása, vagy a nádasdladányi, a füzérradványi értékmentő munka pedig a Példaadó Műemlékgondozásért díjat érdemelte ki.

A ma már népszerű és látogatható további megújított kastélyok is a program részeként megújulva nem csak műemlékhelyreállítási, hanem a legutóbbi időszak jeles műemlékgondozási példái közé is tartoznak. Ezeknek a rangos történeti épületeinknek és történeti környezetüknek hosszútávú megőrzése közös felelősségünk, közös érdekünk! A kastélyprogram nem csak a helyreállítást, a bemutatást, a turizmus kezelését tekintette feladatának, hanem megfelelő szakértelemmel megszervezte és kötelességének tekintette a műemlékek karbantartási, fenntartási kérdéseit is, ami szintén a felelős műemlékvédelem fontos feladata.

Értékes műtárgyak, muzeális ingóságok felhasználásával a nagy hozzáértéssel helyreállított történeti enteriőrök, az itt kialakított jelentős vonzerőt jelentő kiállítások szintén kiemelkedő történeti, kulturális értéket képviselnek. Mindezek együtt hirdetik hitelesen nemzeti múltunk történeti korszakait, közvetítve a mának és a ma közösségének páratlan kulturális gazdagságunkat. Az egyes kastélyok önértékének összeadódásánál is jelentősen nagyobb az, hogy ezek a helyreállított műemlékek ma már egy egységes koncepció szerinti hálózatot alkotva, valóban kiemelkedő társadalmi, kulturális, történeti értéket képviselnek és jelentős turisztikai vonzerőt jelentenek.

A közelmúltban egyes hírportálokban olyan utalások-hivatkozások jelentek meg, amelyek szerint a kastélyprogram közkinccsé vált egyes épületei kertjükkel és történeti berendezésükkel együtt bérlőkhöz, vagy az államtól, mint tulajdonostól, új tulajdonosokhoz kerülhetnek. Az ICOMOS MNB részéről bízunk abban, hogy ezek a feltételezések megalapozatlanok, de legalábbis pontatlanok, és ezáltal nem kerülnek veszélybe a legutóbbi időszakban helyreállított legfőbb építészeti értékeink. Időközben az említett feltételezést valószínűsíteni látszó hírek is napvilágot láttak – például a kastélyokat gondozó NŐF csoportos létszám leépítési terveiről szólók, amelyek szerint az edelényi már helyreállított kastélyegyüttest és a még csak részlegesen látogatható péceli Ráday kastélyt bezárják. Mindkét esetben súlyos szakmai és kulturális veszteséggel kellene számolni. A Ráday kastélynál jelentős tervezési és kivitelezési munkák vannak folyamatban, amelyek leállítása az eddigi tudományos eredményeket is veszélyeztetik.

Az ICOMOS MNB részéről erőteljesen szorgalmazzuk, hogy a nemzeti identitásunk erősítését, egyben hazánk imázsát kiemelten szolgáló és turisztikai vonzerő szempontjából is meghatározó jelentőségű kastélyprogram elismerésre méltó eredményei, a példamutatóan helyreállított kastélyok ingóságaikkal és környezetükkel együtt integritásukat megőrizve továbbra is egységes koncepció szerint a nemzetünk szolgálatában maradjanak. Bízunk abban is, hogy e tekintetben olyan döntés fog születni, amely garantálja, hogy a példának állítható Nemzeti Kastély és Vár Program kastélyokkal kapcsolatos szakértelme eredeti vállalt feladatának megfelelően továbbra is szolgálja tudja nemzeti értékeink közkinccsként való megmaradását, a teljes körű hozzáférhetőség biztosítása, történeti értékeink meghatározó társadalmi, kulturális szerepvállalásának megőrzése érdekében.

Budapest, 2023. április 4.

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága

ICOMOS fiatalok a Dokumentációs Központban

A Fiatal Műemlékvédők Fóruma márciusi programja a Magyar Építészeti Múzeum Műemléki Dokumentációs Központ meglátogatása volt 2023. március 17-én. Bár a péntek délutáni, budapesti programot a vártnál kisebb érdeklődés övezte, a maroknyi résztvevő lelkesen hallgatta Bakó Zsuzsanna tervtár vezető, Kádár Zsófia és Dávid Eszter tárlatvezetését.

A látogatás a könyvtárban kezdődött, ahol a Dokumentációs Központ munkatársai bemutatták az intézmény működését. A telephelyen a magyarországi műemlékvédelem elmúlt százötven évében keletkezett dokumentumokat őrzik tervek, fényképek, iratok, különböző dokumentumok formájában. A gyűjtemény – elvileg – folyamatosan bővül a napjainkban készülő kutatási dokumentációkkal, tervekkel. A gyakorlatban a szakmai anyagok beérkezése teljesen megoldatlan, véletlenszerű. Bár a hatósági eljárásoknak keretet adó ÉTDR rendszerben a hatóság kijelölheti, hogy mely dokumentumokat küldi meg a Központnak, az MDK egyelőre nem rendelkezik ÉTDR hozzáféréssel, és a dokumentációk letöltéséhez és rendszerezéséhez szükséges humánerőforrás is hiányzik.

(fotó: Veöreös András)

Fiatal műemlékvédők csodálják a kincseket a MÉM MDK dokumentumtárában

A fotótár gyűjteménye üvegdiák, diák, negatívok és fényképek formájában áll rendelkezésre. Ezek nagy része katalogizálva, rendszerezve van, de akad itt is még feldolgozni való anyag. Elgondolkodtató, hogy az 1990-es évektől kezdődően, a digitális fényképezés elterjedésétől – amikor nagyságrenddel nőtt a készített felvételek száma – jóval kevesebb rendszerezett fotóanyag van, mint a korábbi, analóg korszakból.

A tervtárban a vastag rajzlapra rajzolt, akvarellezett tervektől a több méter hosszúságú pauszokig terjed a skála.

A fotótár és a tervtár helyiségeiben biztosítható a dokumentumok hosszú távú megőrzését biztosító hőmérséklet és páratartalom. A tervek digitális feldolgozását nagy méretű szkener segíti.

A látogatás az emeleten a dokumentumtárban folytatódott, ahol hagyatékok, jeles személyekhez kötődő gyűjtemények találhatóak.

A szakmai program során minden résztvevőnek nagy élményt jelentett a történeti dokumentumok megtekintése, különösen, hogy kézbe is foghattuk ezeket. A Központ a műemléki helyreállítások előkészítése során elengedhetetlen „nem helyszíni” kutatás legfontosabb hazai terepe, a műemlékekkel kapcsolatos információk rendkívül gazdag tárháza, ezért volt nagyon tanulságos a fiatal kutatók számára a gyűjtemények megtekintése. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület képviselői a szervezet legújabb kiadványaiból egy-egy példány átadásával gyarapították a könyvtár gyűjteményét.

Veöreös András

A győri belváros, mint építészeti örökség - konferencia

2023. április 13-án, csütörtökön a győri Széchenyi István Egyetemen került sor az Építészettörténeti és Városépítési Tanszék, a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Építész Kamara és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület szervezésében a Kortárs építészettörténet konferenciasorozat VI. rendezvényeként *A győri belváros, mint építészeti örökség* című konferenciára.

A rendezvénnyel a szervezők a tanszék korábbi tanszékvezetőjét, a 70 éves Ekler Dezsőt is köszöntötték.

Telt ház: a konferencia közönsége (fotó: Kottmayer Tibor)

A konferencia mintegy 80 résztvevőjét elsőként Szaksz Vince, Győr Megyei Jogú Város főépítésze köszöntötte. A főépítész kiemelte, hogy a belváros rendkívül gazdag épített örökséggel rendelkezik, a szakma feladata ennek a tudatosítása. Az Egyetem vezetését Ablonczyné Dr. Mihályka Livia, társadalmi kapcsolatokért felelős elnöki megbízott képviselte, aki köszöntőjében az egyetem karai által képviselt kilenc tudományterület és a hozzájuk tartozó szakmai szervezetek közötti együttműködések fontosságát hangsúlyozta. Tutervai Mátyás a megyei Építész Kamara elnöke a konferencia rohanó világát egy pillanatra megállító jelentőségét emelte ki és a konferenciasorozat címéből kiindulva, a készülő új építészeti-örökségvédelmi törvény kapcsán mutatott rá, hogy a múlt épített öröksége a jelenkor építészetének is fontos része. Nagy Gergely az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület elnökének köszöntőjében a következő gondolat állt: amit ma építünk az is épített örökséggé válik egykor, illetve egy épület sem épült műemléknek, a történeti építészet is kortársként jött létre egykor. Hangsúlyozta az egyetem, mint szellemi műhely fontosságát is.

A konferencia előadásai három blokkba rendeződtek. Az első előadásblokk központi témája a *településszerkezet*, a belvárosi utcahálózat kialakulása volt. Ezek az előadások a szokásos konferencia-előadásokkal ellentétben nagyobb hangvételűek voltak, az előadóknak harminc perc állt rendelkezésükre a téma ismertetésére.

Kora középkori Győr: egy szigetközi típusú nőtt település címmel Somfai Attila a Széchenyi István Egyetem egyetemi docense a korai városszerkezet kialakulását mutatta be, különös hangsúlyt fektetve a győri folyók táj- illetve településszerkezet-formáló hatására.

A téma folytatásaként Locsmándi Gábor, a BME Városépítési Tanszékének nyugdíjas professzora *Győr belvárosának alaprajzáról* című előadásában fejtette ki gondolatait a település kialakulásával és középkori fejlődésével kapcsolatban, érdekes párhuzamokat állítva az európai középkori városokkal.

Ekler Dezső a Széchenyi István Egyetem kutató professzora előadásának címe *A győri rejtély* volt. Az előadás első része a történeti város helyes olvasásának módszertanával foglalkozott, míg a másodikban

a Győr belvárosi utcahálózat kialakulásának elméletét ismerhette meg a közönség. Ennek értelmében a mai, hangsúlyos, egyenes utcákból álló, szabályosnak tűnő utcarendszer – a köztudattal ellentétben – nem a XVI. századi erősítés során, hanem jóval korábban, a XIII. századi fejlődés során alakult ki. Az utcarendszer finom szabálytalansága, derékszögű rendszertől való eltérése abból adódik, hogy a korábbi keskeny utcák között meglévő telkek hátsó végeit levágva, a kertek helyén alakította ki azokat a város tulajdonosa, a káptalan, illetve az önkormányzat.

Ekler Dezső lendületes előadásban mutatta be a győri belváros kialakulásával kapcsolatos tudományos igényű gondolatait (fotó: Veöreös András)

A várostörténeti előadásblokk zárásaként Bach Péter, a Széchenyi István Egyetem egyetemi docense *Győr belváros utcahálózata* című előadásában a belvárosi utcahálózat és telekszerkezet digitális feldolgozásának eredményeit ismertette. Az előadó bebizonyította, hogy az utcaszerkezet, illetve a telekhatárok a város legősibb történeti elemei, hiszen a telekhatárokhoz, mint jogi kategóriához, mint a tulajdonjog kifejezőjéhez a mindenkorai tulajdonosok minden korszakban ragaszkodtak.

A konferencia második előadásblokkja a város *építészettörténetének* kevésbé ismert és feldolgozott fejezeteit tárgyalta.

Elsőként Kottmayer Tibor, az Építészettörténeti és Városépítési Tanszék oktatója *A Sforza-félbástya* történetét és az egyetemi hallgatók bástyában végzett felmérésének eredményeit ismertette előadásában.

László Csaba régész, kutató *A látható középkor a győri Káptalandombon* címmel tartott előadást. Bemutatta a városrész középkori polgári épületmaradványait, majd a Székesegyház és Püspökvár ritkán látható középkori részleteit.

A győri Salvator-kápolna és elvi rekonstrukciójának lehetőségei című előadásában Nagy Gergely Domonkos az Óbudai Egyetem egyetemi docense valódi építészettörténeti csemegeként a XIX. századi zsinagóga helyén egykor állott hatkaréjos Salvator-kápolna épületét ismertette a résztvevőkkel.

Jóna László okleveles településmérnök előadásának címe *Győr belváros belső udvarinak jelentősége* volt. A prezentációból kiderült, hogy az eltérő funkcióval rendelkező belvárosi udvarok eltérő forgalmat vonzanak.

Az építészettörténeti blokk második része a Széchenyi István Egyetem mestertanárának, Kuslits Tibornak *Az ötvenes évek épületei a győri belvárosban* című előadásával kezdődött. A példák bemutatása igazolt az előadó azon állítását, hogy a szocreál építészet a legtöbb történeti városban megjelenik, ezek az épületek gazdagítják a városképet és megbecsültség hiányában épített örökségünknek ezt a szegmensét az eltűnés veszélye fenyegeti.

Hartmann Gergely építész, kutató *A hosszú hatvanas évek építésze a győri belvárosban* címmel folytatta a témát a korszak valóban színvonalas és szintén nagyobb megbecsülésre érdemes épületeinek bemutatásával.

Szczuka Attila építész egy Árpád utcai bank épület bemutatásával már a kilencvenes évek építészetébe kalauzolta el a jelen levőket *Modern utáni foghíjbeépítés Győr belvárosában* című előadásával.

Erős Erika okleveles építészmérnök, kutató M. Fábrián Edittel közösen végzett kutatási eredményeiről számolt be *A XIX. század védelemre érdemes épületei Győr belvárosában* című előadásában. A különböző védettségi kategóriákat szemléletesen bemutató térképek elemzésével első sorba a XIX. századi örökség jelentőségére és védelmének fontosságára tért ki.

Az előadások egyik fontos tanulsága, hogy a középkori és barokk épületeinket általában műemlékként védjük, noha ezek a fő tartószerkezeteken kívül alig tartalmaznak építészeti alkatrészeket, ezzel szemben a XIX-XX. századi értékes épületeink, melyeknek szinte minden alkatrésze eredeti, csak ritkább esetben élveznek műemléki vagy akár helyi védettséget.

A konferencia harmadik blokkja A belváros ma címet viselte és a belvárossal, mint léttel foglalkozott. Az első előadást Radnóczy László építész, a Terasz Csoport képviselője tartotta *Élet a belvárosban. Teraszok, közterület használat* címmel. Az előadás első részében a 2020-ban az Önkormányzat megbízásából készített Belvárosi víziót ismertette, a második részben a közterületekre kifejlesztett Belvárosi kódexet mutatta be.

Miért környezetbarát Győr belvárosa? címmel Marek László építész, műemléki szakügyintéző fejtette ki gondolatait a történeti építészetet jellemző regionális anyaghasználat, a hagyományos épületszerkezetek és beépítési mód környezetkímélő, fenntartható jellegzetességeivel kapcsolatban.

A szigorú építészeti témákat követően Makó Emese építőmérnök, a Közlekedésképzési és Vízmérnöki Tanszék tanszékvezetője *Kerékpárral a győri belvárosban* című előadásában a kerékpáros közlekedés lehetőségeit és belvárosi kapcsolatát elemezte.

Keskeny utcákon. Közlekedésszervezés a belvárosban címmel Horváth Balázs közlekedésmérnök az Építész- Építő- és Közlekedésmérnöki Kar dékánjának előadása zárta az előadásblokkot. Az előadásból egyértelművé vált, hogy a történeti településközpontok problémája az, hogy a kis kapacitású infrastruktúra hálózat és a nagy vonzással bíró funkciók együtt szükségszerűen vezetnek zsúfoltsághoz. A megoldást a belváros élhetővé válásához a gyalogos-, kerékpáros- és tömegközlekedés erősítése és ezzel párhuzamosan az autóforgalom csökkentése jelentheti.

A konferencia méltó zárásaként ismét az ünnepelt, Ekler Dezső lépett színpadra. *Jelentés-tulajdonítás egy különös győri híd kapcsán* az egyetem tanulmányi- és laborépületét hídként összekötő vasúti kocsik építészeti elemzésére vállalkozott.

Összegzésként elmondható, hogy a konferencia tematikáját és színvonalát tekintve méltó módon illeszkedett a *Kortárs építészettörténet* konferenciasorozatba, a résztvevők sok érdekes, szakmailag izgalmas, újszerű gondolattal gazdagodva térhettek haza. Reményeink szerint a konferencia anyagából önálló kiadvány is készül annak érdekében, hogy az elhangzott tudományos eredmények azutókor számára is hozzáférhetőek legyenek.

Veöreös András

**A jövő nemzedékek szószólójának közleménye
a műemléki világnap alkalmából**
(2023. április 18.)

1982-ben az ENSZ égisze alatt működő műemlékvédelmi világszervezet, az ICOMOS kezdeményezte a műemléki világnap létrehozását. Minden év április 18-án közös kulturális örökségünk műemléki oltalom alatt álló alkotásainak kiemelkedő szerepére emlékezünk és emlékeztetünk, mint elődeink tudásának, szemléletének, életvitelének megtestesítőire, melyek nélkül elképzelhetetlenek a jelenkor eredményei. Az Alaptörvény P) cikke alapján a nemzet közös örökségének részei a kulturális értékek, fenntartásuk és jövő nemzedékek számára történő megőrzésük az állam és mindenki feladata.

Dr. Bándi Gyula a jövő nemzedékek szószólójaként elődeihez hasonlóan különös figyelmet szentel a kulturális örökség, azon belül is a műemlékek témakörének, hiszen azok a jövő nemzedékek számára a múlt értékeit közvetítik, megjelenítik. Az Alaptörvényből közvetlenül fakadó értékvédelem területei – akár természeti, akár kulturális értékekről legyen szó – a védett tárgyakhoz igazodó sajátos és komplex védelmi rendszert és tudást igényelnek. A közös alapjogi zsinórmérték, hogy ezek a sajátos szakmai szempontok nem hagyhatóak figyelmen kívül, érvényesítésük garanciális elem és az Alaptörvény P) cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettség megfelelő teljesítésének előfeltétele.

A műemléki szakterület intézményrendszere folyamatos átalakulásban volt az elmúlt időszakban, önálló irányítási és hatósági rendszere integrálódott a központi igazgatásba és a kormányhivatalok szervezetrendszerébe. 2023-ban újabb jelentős változások várhatóak a magyar építészetéről szóló törvény - előzetesen társadalmi vitára bocsátott - koncepciója alapján.

A jövő nemzedékek szószólója a műemléki világnap alkalmából ezúttal arra a nélkülözhetetlen értékre kívánja felhívni a figyelmet, amit az ezen az interdiszciplináris területen tevékenykedő szakemberek immár több generációra visszamenően felhalmozott szakmai tudása képvisel a műemlékek fenntartása és megőrzése szempontjából, nem csupán elméleti, hanem az ehhez szervesen kapcsolódó mindennapi gyakorlat során megszerzett tapasztalatuk révén is.

A szószóló közleményében emlékeztet arra, hogy az állam maga választja meg, hogy alkotmányos védelmi kötelezettségeit milyen módon, milyen szabályokkal és szervezetrendszer útján teljesíti, azonban a visszalépés általános alapjogi tilalma alapján a romlásnak – értékvesztésnek – akárcsak a kockázatát sem engedheti meg. A műemlékek hatékony védelme a megfelelő szaktudás ápolása és folyamatos biztosítása, szervezett átadása és megismerhetősége, a mindezt biztosító stabil szabályozási környezet és hatékony intézményrendszer nélkül elképzelhetetlen. Ahogyan a műemléki világnappal egyidős Deschambault Deklaráció fogalmaz: *„a kultúrjavak fejlesztését követnie kell az ebből nyert gyakorlati tapasztalat köz-kinccsé tételének, ami a jövő nemzedékek számára biztosítja majd a folyamatos megőrzést”*.

Műemléki Világnap 2023

2023. április 18-án, Budapesten, az Újvárosháza Tanácstermében került megrendezésre a 2023. évi Műemléki Világnap egész napos programja. A program délelőtti részében, a világnapi ünnepség keretében adták át az ICOMOS idei díjait, délután pedig tudományos konferencián vehettek részt a jelenlévő műemlékekkel foglalkozó szakemberek.

A rendezvény támogatója az Építési és Közlekedési Minisztérium, szervezője az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület.

A délelőtti eseményeket Dobosyné Antal Anna, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület alelnöke nyitotta meg, röviden ismertette a programot és a rendezvény történetét. Elsőként Lánszki Regő építészeti államtitkár urat kérte fel köszöntőjének elmondására.

Lánszki Regő köszöntőjében kitért a Műemléki Világnap megrendezésének 40 éves jubileumára. Államtitkár úr kiemelte, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának munkájára büszke Magyarország Kormánya, az egyesülettel kiemelt partnerségi viszonyt ápolnak.

A továbbiakban az új építészeti szabályozás műemlékvédelemhez kötődő célkitűzéseiről beszélt. Elmondta, hogy épített környezetünk védelme kiemelt szerepet tölt be az építésügyi szabályozásban. Az Állam kiemelt feladatként kezeli a műemlékvédelem ügyét az új építészeti törvényben is, valamint az örökségvédelemhez kapcsolódó támogatáskezelést is. Fontos szerepet fog betölteni az építésszabályozásban az Országos Építészeti Tervtanács is. A műemlék-nyilvántartás felülvizsgálata jelenleg is zajlik, a cél egy egységes, belföldi és határon túli műemlék-nyilvántartás és adatbázis létrehozása. Az építési beruházások tekintetében pedig a hangsúlyt a zöldmezős beruházások helyett a meglévő épületállomány hasznosítására kívánják helyezni.

Államtitkár úr köszöntője után Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület elnöke köszöntötte az ünneplő hallgatóságot.

Elsőként elnök úr is az ICOMOS World Heritage Day első megrendezésének 40 éves évfordulójáról emlékezett meg. Az ICOMOS 1983-ban javasolta, hogy legyen minden évben egy nap, amely világszerte a műemlékekről szól, azóta minden évben április 18-án kerül megrendezésre a Műemléki Világnap. Aggályát fejezte ki a jelenlegi törvényi szabályozás pontatlansága miatt, véleménye szerint a jogszabályban szereplő „műemlék” és „műemléki érték” jogi megfogalmazása nem tükrözi a műemlék valódi fogalmát. A jogi megközelítés erősödése hatására pedig háttérbe szorult erkölcsi és etikai felelősségünk a műemlékvédelemben. Kiemelte továbbá azt is, hogy erős támogatási rendszerre is szükség lenne, a műemlékvédelmet „az összhang művészete”-ként definiálta beszédében:

Tisztelt Püspök Úr, Államtitkár Úr, Helyettes Államtitkár Úr, kedves Kollégák!

Műemléki Világnap. Eleink így fordították 1983-ban magyarra a World Heritage Day -t, a maiak inkább Műemléki és Műemléki helyszínek Világnapjaként jegyzik az ICOMOS kezdeményezésére a világ legtöbb országában minden évben április 18-án megtartott ünnepi eseményt. Műemléki és nem Műemlékvédelmi Világnap, magára az értékre és annak megbecsülésére kívánta a kezdeményezés felhívni a figyelmet.

A műemléki megnevezés volt a fontos, ami itt nem a mai fogalmaink szerinti „műemléki”-ségről szólt. Hajdan a művészeti emlékből származtatott műemlék megnevezés a mai gyakorlatban már jogi fogalommal lett. Azt tekintjük műemléknek, amit a jogszabály annak határozott meg, majd a műemléken belül tovább pontosítottuk a részeket, azért, hogy tudjuk, hogy az egészen belül mit is védünk. Már egyre kevesebbet beszélünk környezetről, kapcsolatról, összefüggésről.

Kétségtelen, hogy fontos meghatározni a műemléki értéket, azonban a műemléki értékelemek együttesen nem képesek azt a teljességet képviselni, amit a hajdan volt műemlék fogalom takart. Lásd Mester utcai hentesüzlet.

Nem a jog ellen szólok, mert az nélkülözhetetlen, tőle várjuk az értékmentés, az értékek megőrzésének, a fenntartásának a kereteit. A jog statikus rendszert alkot, míg a megismerés lehetőségének, az értékszemléletű megújulás melletti megőrzés elsődlegessége rugalmasságot kíván, enélkül leszűkülnek értékvédelmünk hosszútávú érdekének megfelelő lehetőségei, ami ellentétes társadalmi érdekeinkkel.

Háttérbe szorult a történeti értékeinkkel kapcsolatos erkölcsi és etikai felelősségünk, sokszor a bürokráciának megfelelő józan ésszel felülíró mechanizmusok lépnek előtérbe a hétköznapi gyakorlatban. A bírósági eseteket is mérlegelve kijelenthetjük, hogy műemlékvédelmünkben ma igen gyakran igaz a klasszikus cinikus mondás, miszerint lehet, hogy egy eljárás nem etikus, az attól még lehet teljesen jogszerű. A jog a pillanatnyi tulajdonos pillanatnyi érdekét helyezi előtérbe, háttérbe szorul a jövő generációjának saját múltjának értékeihez kötődő kulturális örökös jogát. (lásd Wekerletelep sajnálatos átalakulása).

Ma e két szemlélet él egymás mellett. Az egyik szűkíti - ezáltal korlátozza az értékmentő lehetőségeket, miközben napjaink tendenciáit látva pedig a műemlékvédelem lényegesen nagyobb szerepvállalására lenne szükség az egyre kiterjedtebb veszélyeztetettség kör alapján. Mindenkinek igaza van, de a kategóriák kényszere miatt sokszor nincs szakmai, erkölcsi mérlegelési lehetőség. Csak egy erős ösztönző-szolgáltató-támogatási rendszer lehet képes az ellentmondás feloldására, a közös érdekeltég megteremtésére.

Ha értékeinkre és megőrzésük jelentőségére hívjuk fel a Műemléki Világnapon a figyelmet, akkor az érték megőrzésének a módjára, a körülöttünk meglévő még nem ismert, de megismerhető értékekre és a környezetre is tekintettel kell lenni, a közkincként való érvényesülésre, az ehhez fűződő kulturális-nevelési kérdések sem kerülhetők meg.

Értékeink megbecsülése közösségük nélkül nem értelmezhető. A közösség kultúrájától, identitástudatától függően változhat a szemlélet, azonban a történelmi múlt a maga teljességében és teljes folyamatában egymásra alapozva alakította ki a mai világot, ahol minden történeti kulturális építőelemnek jelentősége van.

Sajnos minden kor önmaga fényének érdekében a közvetlen megelőző kortól elfordul, a megújítás-megújulás jegyében bélyegzik meg a közvetlen megelőző kor értékeit elkerülve a higgadt értékmeghatározás lehetőségét.

A helyi kultúra, a hely történelmi gyökereinek folyamatossága a legérzékletesebben a hiteles történeti épületekben jelenik meg. Csak ez adhat hiteles környezetet azoknak a szellemi és tárgyi emlékeknek, amelyek a történeti érték helyi kötődését megélhető módon közvetítik. A tárgy nem választható el helyétől, a hely sem választható el a környezetétől, a környezet a tágabb környezeti kapcsolatától, a településtől, sőt a tájtól sem és az éltető közösség kultúrájától sem. Ez különösen fontos akkor, amikor az emberi beavatkozások következményei nyomán a környezet érintettsége egyre jobban kiterjed, a veszélyeztetettség kérdése is egyre súlyosabb kihatásokkal jár, sőt napjainkban a helyi értéket megalkotó helyi kultúra is veszélyeztetettnek tekinthető.

A műemlékvédelem nagy kérdése, hogy sok szakterületet foglal magában, azok határterületén helyezkedik el. Különösen egyedi szerteágazó szemlélete ellenére nem elismert önálló tudomány, és művészetnek sem fogadják. Viszont a legtöbb érintett tudomány és művészeti terület úgy érzi kapcsolatának a fontosságát a műemlékvédelemmel, hogy saját kizárólagosságát helyezi előtérbe – ritkán van nyitottsága az elengedhetetlen más irányú további kötődések iránt. A műemlékvédelem nem

nélkülözheti a sok-sok tudományterület összehangolását, azon belül is azok speciális szakterületeinek együttműködését. Elméleti és gyakorlati tudomány, de legalább ugyanannyira művészet is. Az egészben a részleteket, a részletekben, a teljességet kell megtalálni és azt hitelesen láttatni. A műemlékvédelem az összhang művészete. Ennek a teljességnek az értelmezése és értő megélése az oktatás, nevelés, a hagyományok nyomán alakul. A társadalmi kapcsolatok, a kutatás, a nyilvántartás, a topográfia, a fenntartás, a gondozás, a kezelési, vagy akár a partnerségi kérdések, a turizmus is, mind a műemlékvédelem feladatköréhez tartozik

Ami nem közvetlenül tartozik a műemlékvédelemhez, az hozzá fűződik, hozzá kötődik, vagy vele szövetkezik. Csak kiragadott példa, de az agrárium, az ipar, a közlekedés sem nélkülözheti az együttműködést, de épületenergetikai kérdésekről sem beszélhetünk a műemlékvédelem szemlélete nélkül. Nem véletlen, hogy idén a „Műemlékek megújulásunk energiahordozói” címmel hirdettük meg a világnapi konferenciát. Az áthallás és a fogalmak tudatos átfedése és a kétértelműség sem véletlen, mert így utal a kérdéskör az értékalapú szemlélet összetettségére.

Régen nem volt a műemlékvédelemnek külön helyettes államtitkársága, ezért nagy reményekkel tekintünk megújulásunk felé. Vannak olyan eredményeink, amelyekre alapozva fel lehet építeni műemlékvédelmünk jövőjét. A népi építészeti programunk, kastélyaink megújulása, a dokumentációs központ adattárainak kezelése példaértékű programok, alapul szolgálhatnak egy megújulásra váró szolgáltató egészséges műemlékvédelmi szervezet számára is!

A kiterjedt elkötelezettséggel való összhangot keressük, ami nem csak építészeti és településfejlesztési kérdés, ettől összetettebb a műemlékvédelem feladata. Minden érintett és érdekelt fél összefogására van szükség. A magyar műemlékvédelem lényegesen nagyobb szerepvállalást, országosan egységes szemléletet és komolyabb megbecsülést kíván!

Reméljük, hogy a műemlékvédelmet szabályozó alakuló törvénytervezetben ezek a gondolatok úgy juthatnak érvényre, hogy gyakorlattá válva a magyar műemlékvédelem a legszakszerűbb és a legkorszerűbb tudományos követelményeknek megfelelően országosan is partnerként szolgálhat környezetünk és épített kulturális értékeinek megőrzése érdekében. A társadalmi és a tulajdonosi érdek összehangolása nélkülözhetetlen, ennek érdekében az ösztönző és támogatási rendszerek sikeres gyakorlatát kívánjuk jövőnk érdekében - akkor, amikor a globalizációs törekvések ezzel ellentétben egyre jobban mindent eluralkítva egyé olvasztanak. Lásd MOL torony.

A Műemléki Világnap vissza és előre tekintés egyaránt. Az ünnep alkalom arra is, hogy a jó példákat is bemutassuk. A díjakkal azokat ismerjük el, akik munkájukkal képviselni tudták azt az értékrendet, amit követelményként állíthatunk. Másrészt előre tekintés, mert azt kívánjuk, hogy ez az értékrend a maga természetességével jelenjen meg közgondolkodásunkban és napi gyakorlatunkban. Hiszünk a példa erejében, az értékszemléletű tárgyi és szellemi megújulásban.

Arcunkat, kulturális sajátosságunkat csak értékeink megbecsülésével, és azok szakszerű nyilvántartásával, megőrzésével tarthatjuk meg, ami nemzeti identitásunk és egyedi karakterű gazdasági újjáéledésünk egyetlen alapja. Értékvédelem, műemlékvédelem, vagyis az összefogás harmóniája nélkül nincs jövőnk. A hosszútávon érvényesülő kulturális értékvédelemhez fűződő érdekeket a pillanatnyi gazdasági érdek rangjára kell emelni!

Köszöntve a Műemléki Világnapot köszönjük az Építési és Közlekedési Minisztérium partnerségét – remélve, hogy ez alkalom arra is, hogy a lehetőséget is megteremtő kötelességünkre hangsúlyozottan hívjuk fel a figyelmet.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság idén is elismerte a példaadó műemlékgondozást és díjazta az elmúlt év legjobban sikerült műemléki helyreállításait.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága 2023-ban, a Díjbizottság javaslatára, két ICOMOS-díjat, és 3 Példaadó Műemlékgondozásért Díjat ítelt oda. Laudációt Arnóth Ádám, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület díjbizottságának elnöke tartott, a díjakat pedig Lánszki Regő építészeti államtitkár és Nagy Gergely ICOMOS elnök adta át.

fotók: Bélavári Krisztina

ICOMOS díjjal ismeri el

a bonyhádi Ermel-Vojnits-mauzóleum helyreállítását, elismerve a gondos előkészítést, a résztvevők példás együttműködését, a nemzeti emlékhely méltó létrehozását.

foto: Arnóth Ádám

Bonyhád központjából keletre emelkedik a Kálvária-domb, rajta a katolikus temetővel. A Kálvária-kápolna közelében áll az 1903-ban elhunyt Ermel-Vojnits Erzsébetnek, a Vörösmarty jóvoltából közismertté lett Perczel Etelka lányának mauzóleuma. A sírkápolna előtt sorakoznak a Perczel család tagjainak síremlékei, köztük az 1899-ben elhunyt Perczel Mór 1848-as honvédtábornoké is.

A kriptával egybeépült neogótikus sírkápolnát 1905–1907 között emelték. Tervezője Aigner Sándor, akinek fő műve a budapesti Örökimádás templom mellett a veszprémi székesegyház átépítése. A mauzóleum közelítőleg négyzet alaprajzú hajóval és fölötté nyolcszögű toronnyal, félkörívesen záródó szentéllyel készült. Homlokzatait Zsolnay pirogránit elemekkel burkolták. A belsejét a toronyban nyolcsüveges boltozat a szentélyben negyedgömbkupola fedi. Az enteriőrben egységes historizáló díszítőfestés készült, az oltár téglá és polikróm Zsolnay pirogránit szerkezetű. Az összképhez hozzátartozik a díszes függőlámpás, az oldalsó stallumok és a színes ólmozott üveg ablakok.

A sírkápolna nem kapott semmilyen karbantartást, de része volt vandál pusztításoknak. Állapota erősen romlott, a különlegességnek számító pirogránit homlokzatburkolat összetöredezett, részben lehullott. A belsejé beázott, a falfestéssel díszített vakolat pusztult, több helyütt megsemmisült, a belsejé berendezés szétesett, az üveglablakok úgyszólván teljesen elpusztultak.

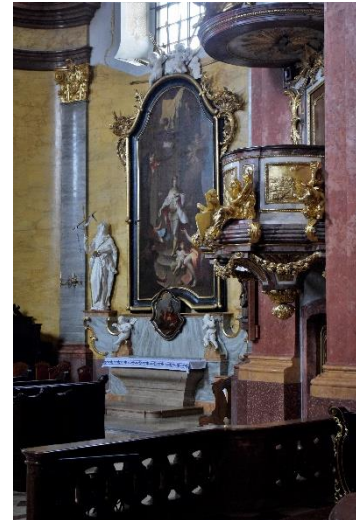
Az épület ügyét Bonyhád Város Önkormányzata vállalta fel együttműködve a tulajdonos római katolikus egyházal. A megvalósításához kormányzati támogatást nyert. A felújítás 2022-re készült el, szinte az utolsó pillanatban, amikor még minden felületen menthető volt akkora részlet, mely segítségével a rekonstrukció hitelessé válhatott. Környezetének rendezését, a tartószerkezeti megerősítést, a talajnedvesség elleni szigetelést követően indulhatott a homlokzati felületek teljes felújítása a meglévő pirogránit anyagokból. A hiányzó elemek a pécsi Zsolnay gyár által újra gyártott elemekből, minden meglévő elem óvatos bontásával, tisztításával, impregnálásával, rozsdamentes kapcsolatok történő rögzítésével. Ezzel párhuzamosan készült a belsejé díszítőfestés restaurálása a mauzóleum teljes belsejé felületén, és az ólmozott üveg ablakok felújítása. Elkészült a tetőszerkezet helyreállítása és az új vörösréz lemezfedés. A lámpás, az oltár és a teljes pirogránit homlokzati burkolat egyaránt a Zsolnay-gyár terméke volt, 115 évvel később is a vállalat segítette a felújítást. A restaurált stallumok, tölgyajtók, a terrazzo burkolat újra méltó díszei a térnek. A kriptá egyik fedlapját korábban betonlapra cserélték, amelyet üveglappal helyettesítettek, így láthatóak a díszes koporsók. Valamennyi művészeti ág és szakkivitelező magas színvonalon teljesítette feladatát. A pirogránit elemek újragyártása, az oltár, és a lámpa kiegészítése a Zsolnay-gyár szaktudását és odaadó kutatását, rekonstrukciókban kifinomodott gyakorlatát dicséri. De ugyanez mondható el a többi résztvevőről, a falképek, díszítőfestések, üveglablakok, faberendezések restaurátor-művészeiről.

Bonyhád Városa méltó módon újította meg az emlékhelyet. A helyreállítás részét képezte a Perczel-családhoz kapcsolódó sírok felújítása és a környező terület növényzetének alakítása, a partfal stabilizálása, a kertészeti rendezés, amelynek előkészítésében helyi civil szakértők is részt vettek. A város nem csupán a sírkápolna építészeti felújítását tartotta fontosnak, hanem környezetét komplex módon kezelve valósította meg a feladatot. Így a kiváló munka eredménye a régi pompájában ragyogó épületen és környezetén túl Bonyhád főhajtása a Perczel család és 1848 emléke előtt.

ICOMOS díjjal ismeri el

a Székesfehérvár, Szent István székesegyház belső restaurálását és a gondos belsőépítészeti kialakítást, elismerve a kutatás alaposágát, a kutatási eredmények figyelembevételét és a folyamatos tájékoztatást a munkálatokról.

fotó: Arnóth Ádám

Egy műtárgyakban gazdag, kiemelkedő értékű székesegyház belső teljes felújítása, restaurálása bonyolult, összetett folyamat. A munkában minden résztvevőtől, mind a tulajdonos egyháztól, mind a szakemberektől egymás iránti bizalmat, tudásuk megbecsülését és kölcsönös odafigyelést igényel – optimális esetben. A díjazott helyreállítás magas színvonalát a résztvevők kvalitásai mellett pontosan ezek a tényezők biztosították.

A székesfehérvári székesegyház története a 10. századtól kezdődő sok évszázados, a pusztulásokat követő átépítések, helyreállítások sorozata. Az épületnek a 18. századi nagy újjáépítés ma a legmeghatározóbb korszaka. Az impozáns barokk tér mennyezetfreskóit, a mellékoltárokat Johann Ignatz Cimal, az oltárépítményt Franz Anton Hillebrand készítette, az architektúra festése D. Herling, a főoltárkép Vinzenz Fischer munkája. A padok, fából készült barokk szobrok, az oltárképek keretei, sekrestyebútorok mind fontos elemei a szakrális térnek.

Számos korábbi 19-20. századi restaurálás után a teljes belső helyreállítási munkálatai 2016-2022 között folytak. A tudományos előkészítést és a teljes helyreállítást Smohay András művészettörténész, a Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum igazgatója fogta össze. Alapos történeti kutatás, műemléki értékleltár mellett interneten elérhető applikációt is fejlesztettek. A teljes helyreállítási folyamatot rögzítették, így az elkövetkezendő beavatkozások számára alapvető információforrás készült.

Az egyházmegye már a kutatáshoz is állványt biztosított. A Jeszeniczky Ildikó restaurátor vezetésével folyt munkálatokat a konzervátori szemlélet jellemezte: a szennyeződések, hozzátételek eltávolították, de az idő múlását, a kopásokat nem korrigálták. Ezzel nem a „javított” 18. századi, de a leghitelesebb képét adták vissza a műalkotásoknak. A Bodnár Gyula vezette farestaurátorok, valamint a műmárvány- és stukkófelületek tisztítását és aranyozását végző szakemberek összehangolt, igényes munkája eredményeként alakult ki a teljes kép.

Az orgonakarzat boltozatán Cimal alkotása, a látszatarchitektúra keretben trombitát fújó angyal elpusztult és a 19. századi szekko is helyreállíthatatlanná vált. Az új falképet König Frigyes festőművész készítette. Az új alkotás illeszkedik a belsőhöz, kiegészítve a vizuális egységet.

A teljes kutatási és helyreállítási folyamatot a nyitottság jellemezte. Példamutató módon a munkálatokat a hívek és a közönség számára is átláthatóvá, követhetővé tették, már az első lépésektől kezdve. Több kiállítást rendeztek a helyszínen és a Szent István Király Múzeumban és rendszeresen voltak nyílt napok kutatói, restaurátori szakmai vezetéssel. A médiában is követni lehetett a fejleményeket. A teljeskörű, szakszerű tájékoztatásra nagy súlyt fektetett az egyházmegye.

2018-ban régészeti feltárás zajlott a templomhajóban Reich Szabina, a Szent István Király Múzeum régésze vezetésével, jelentős eredményekkel.

A helyreállítás szakszerű, magas színvonalú lebonyolításában alapvető szerepe volt Vági Péter építész fő koordinátornak, aki a közös célért dolgozó, egymással folyamatosan egyeztető, együttműködő szakemberek csapatának tagja volt. A templombelső összképének harmonikusságához hozzájárul, hogy a világítás rejtett, semmi módon nem zavaró, miközben kiemeli a műtárgyak szépségét. Az építész terveket Ács Miklós készítette.

Példaadó Műemlékgondozásért Díjjal ismeri el

Braun Zoltán polgármestert

a györkönyi Pincehegy örökségének megőrzéséért és fejlesztéséért.

foto: Arnóth Ádám

A Tolnai borvidéken fekvő Györköny régtől lakott település. A török kor után a vidék többi településéhez hasonlóan elnéptelenedett. A 18. században két ütemben telepítettek svábokat a település újraélesztésére. Az érkezők a magukkal hozott borkultúra világát új helyükön is megteremtették. A település határában, a Pince-hegyen hatalmas területen kiépült pincefaluban a 19. század végén 420 borospince állt. A 19. század végéig boltozat nélküli löszbe vájt pincéket építettek, a vert falú prэшázakat náddal, vagy zsuppal fedték. A 20. századtól építették a téglaboltozatos pincéket a téglagyár tégláiból. Ekkortól jelennek meg a téglahomlokzatos, cserépfedésű prэшázak. A központban kialakult nagyobb terület a közösségi élet színterévé vált, itt szervezték a multságokat, a népünnepélyeket.

A második világháborút követően jelentősen visszaesett a szőlőművelés, ami a pincefalura is kihatással volt. 1985-től helyi védelem alá helyezték a fennmaradt együttest, de a szervezett értékvédelmet egy civil szerveződés tette lehetővé. A szervezet létrehozását a Györkönyben született, 2005-ben visszatelepült, 2006 óta polgármester Braun Zoltán kezdeményezte.

A pincefalu értékeinek védelmét szem előtt tartva, a legszigorúbb műemlékvédelmi elvek szerint szervezik a prэшázak helyreállítását, felújítását, folyamatosan figyelik és ellenőrzik a terveket, az alkalmazott formákat és anyagokat, meglévő értékek megőrzését szem előtt tartva a pincefalu építészeti karakteréhez igazodó hasznosítást. Az eredeti homlokzatot, a pincekapukat, ablakokat restaurálják.

A település fontosnak érzi a tulajdonosok segítségét, szervezeten vesznek részt olyan pályázatokon, ahol a helyi értékek megmentésére nyílik lehetőség. A Teleki Alapítvány Népi építészeti programjában szervezeten előkészített színvonalas tervekkel segítik az épületek megújulását vállalo tulajdonosokat. Több, mint harminc eredményes pályázat újabb látványos eredménnyel gazdagította a helyszínt.

Komoly figyelmet fordítanak a pincefalu közterületeinek illő megújítására. A hatalmas kiterjedésű pincefalu megújuló értékének – és visszatérő bortermelő funkciójának – köszönhető, hogy a mértéktartó magyarországi turizmusnak is érdeklődési körébe került a hely, ahol odaillő programokkal újra élővé tették a településrészt.

A két évtizede tartó tudatos helyreállítási program következetes megvalósítása minden településtörténeti helyszín megújulásához például szolgálhat. Ennek érdekében alakították meg 2012-ben a Magyarországi Pincefalvak Vidékfejlesztési Szövetségét.

Példaadó Műemlékgondozásért Díjjal ismeri el

dr. Kárpáti György orvost,

a sopronbánfalvi Erdei Malom, azaz a Kárpáti-malom tulajdonosát a malom helyreállításáért.

forrás: Arnóth Ádám

A Sopronbánfalva, Erdei Malom köz 10. szám alatti Kárpáti-malom és a hozzá tartozó épületegyüttes története a XVII. századig vezethető vissza, de az épület mai formáját többszöri bővítés, átépítés eredményeképpen kapta. Ennek köszönhető változatos, mozgalmas, festői megjelenése. A malomépület különös értéke, hogy e falak között élt néhány éven keresztül Dávid Ferenc művészettörténész, a város műemléki értékeinek legnagyobb kutatója. Az épület a XX. század utolsó harmadában használaton kívül került, minimális karbantartás mellett kőbányaként funkcionált, állapota folyamatosan romlott.

Dr. Kárpáti György és családja 2010-ben vásárolta vissza a család egykori tulajdonát. A régi-új tulajdonos talán a malomhoz kötődő gyermekkori élményeiből is erőt merítve szisztematikus, kitartó, fáradhatatlan munkával, sokszor saját kezűleg végezte az épületegyüttes helyreállítását.

A műszaki állagvédelmen túl – a teljesség igénye nélkül az alábbi munkálatok elvégzésére került sor:

- a malomkerék rekonstrukciója, felette védőtető megépítése és a kerék vízzel való meghajtásának kiépítése,
- a malomépület galériáinak megerősítése, a teljes malomgépészet felújítása, őrlésre való alkalmassá tétele, a malomban az épülethez illeszkedő téglapadló készítése
- homlokzatok szakszerű helyreállítása, kőkeretek restaurálása, új, az épülethez illeszkedő ablakok beépítése, kapuk rekonstrukciója
- a keleti épületszárny teljes építészeti és gépészeti felújítása, lakhatóvá tétele, a belső ajtók megőrzése és felújítása, az egykori napóra maradványainak konzerválása
- az udvaron a balesetveszélyes épületrészek elbontása, az udvar rendbetétele
- malomipari és az épület történetét bemutató kiállítás berendezése
- Kárpáti Sándor zeneszerző emlékszoba berendezése
- az épület hasznosítására a földszinten kávézó, az emeleten kiállító és konferenciaterem kialakítása.

A felújítás materiális megvalósítása mellett rendkívül fontos szerepet játszik az a fajta példa értékű érzelmi kötődés, lelkesedés, amivel Kárpáti György az elmúlt tíz évben menedzselte, sokszor saját maga végezte az épület felújítását. A régiséget a legtöbb ember értéknek tartja, kötődünk a régi épületekhez, identitásunkat erősíti, ha őseink életének egy-egy szeletét meglátjuk egy-egy régi épületben, és ebből fakad az indíttatás arra, hogy időt, energiát, pénzt áldozzunk egy-egy régi épület helyreállítására, a pusztuló anyag élettartamának meghosszabbítására.

A felújítási terveket Józsa Dávid tervező készítette, az építéstörténeti kutatás és értéktárás Nemes András nevéhez fűződik. A munkálatok egy előre meghatározott koncepcióterv alapján, de apránként, lépcsőről lépésre, a Nemzeti Kulturális Alap támogatását többször elnyerve történtek, tehát olyan módon, amit bármelyik türelmes, kitartó műemlék-tulajdonos követhet, ilyen módon a felújítás módszere különösen is példaértékűnek tekinthető.

A tulajdonos a felújítás alatt álló épületet rendszeresen bemutatta a nagyközönségnek, szinte minden évben nyitva van a Kulturális Örökség napjain, ezzel is hozzájárulva a műemléki értékek népszerűsítéséhez, jó példát mutatva a régi épület felújítására.

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, a Díjbizottság javaslatára,

Példaadó Műemlékgondozásért Díjjal ismeri el

Szmodits Júliát, az Ybl Egyesületet elnökét

Ybl Miklós emlékezetének fáradhatatlan ápolásáért.

fotó: Szmodits Júlia

Az 1995-ben alapított Ybl Egyesület legfőbb célja Ybl Miklós építészetének, munkásságának, szellemiségének széles körű megismertetése, ápolása.

Feladatuknak tekintik Ybl épületeinek felkutatását, műemléki értékeinek feltárását, azok megismertetését, megbecsülését. Rendszeres programjaik is a műemlékvédelmet, Ybl építészeti örökségének, szellemiségét szolgálják. Minden évben megemlékezést tartanak Ybl sírjánál, 22 éve rendezik meg évente, Ybl születésnapján az *Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepe*t Ybl Miklós szobránál, tisztelegve, köszöntve a Mestert és az évi, valamint a korábbi évfordulós Ybl díjas építészeket - szimbolikusan is összekötve épített örökségeink szellemiségét és mai építészeti világunk világát.

Az Egyesület évekkorábban országos program szervezését kezdeményezte névadójának, Ybl Miklós születésének 200. évfordulója tiszteletére. Ennek köszönhető, hogy megfelelő előkészítéssel valóban országos programmá vált az Ybl Bicentenáriumi eseménysor, az ország legkülönbözőbb helyein. Az Egyesület szervezése és rendezésében 163 program valósult meg, ahol Ybl munkássága, építészeti jelentősége kerülhetett közelebb hozzánk, már csak azért is, mert mindegyik helyszíne Ybl műemlék volt. Több építészettel, műemlékvédelemmel foglalkozó szakmai, civil és társadalmi szervezet csatlakozott a kezdeményezéshez. Az évforduló alkalmából az Egyesület, az Ybl műemlékeken – az addigi 5, Ybl nevet fémjelző táblák számát 16-tal növelve - méltó emléktáblákat helyezett el. A szervezet eredményes értékőrző munkája leginkább Szmodits Júliának köszönhető, aki 1995-2004 között alapító alelnökként, 2004-től elnökként, társadalmi munkában látja el a feladatokat.

A 2023. évi díjazottak

**ICOMOS Díj 2023
Bonyhádi Ermel-Vojnits-mauzóleum**

**ICOMOS Díj 2023
Székesfehérvár, püspöki székesegyház**

**Példaadó Műemlékgondozásért Díj 2023
Braun Zoltán polgármester, Györköny**

**Példaadó Műemlékgondozásért Díj 2023
dr. Kárpáti György, Sopronbánfalva**

**Példaadó Műemlékgondozásért Díj 2023
Szmodits Júlia – Ybl Egyesület**

fotók: Bélavári Krisztina

Az ICOMOS díjainak átadását követően Vukoszávlyev Zorán, műemlékvédelemért felelős helyettes államtitkár úr előadása következett „A műemlékvédelem új utakon – A műemlékek rangja az új magyar építészeti törvényben” címmel.

Helyettes államtitkár úr az általa vezetett, Műemlékvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság szervezeti struktúráját mutatta be, majd megemlítette azt is, hogy a Helyettes Államtitkárság minden bizonnyal az Újvárosháza épületében fog működni a közeljövőben.

Célkitűzéseik között szerepel, hogy a műemlékvédelem szétaprózódott struktúráját egységesítsék, központosítsák. Ehhez a szakértői (LTK) és tervezői, műtárgykezelői (NÖF) személyi állományt integrálni fogják a minisztériumi struktúrába. A kapcsolódó szakterületekkel való együttműködést hatékonyabbá és szorosabbá kell tenni, ezzel együtt pedig a társadalmi és nemzetközi kapcsolatokra is nagyobb hangsúlyt kell fektetni. A műemlékfelügyeleti szerepkört meg kell erősíteni szakhatósági formában. Fontos célkitűzés még a támogatási rendszer létrehozása, ezt három területen is biztosítani fogják: közvetett támogatás formájában (személyi jövedelemadó, ingatlanadó és illeték csökkentési lehetőség biztosításával), közvetlen támogatással (Nemzeti Műemlék Alap) és szakmai támogatással (szakszolgálat működtetésével). Alapvetően rögzíteni fogja az új építészeti törvény az adaptivitás elsőbbségét a gazdaságossággal szemben. Nagy hangsúlyt helyeznek ezen kívül a közhiteles műemlék-nyilvántartás fejlesztésére és egységesítésére is. Az új nyilvántartás szélesebb körű hozzáférést tesz majd lehetővé azáltal, hogy a hozzáférés különböző szinteken lesz lehetséges, különböző adattartalommal, egyúttal a műemlék kategóriák felülvizsgálata is meg fog történni.

A délutáni tudományos konferencia idején a témája: „Műemlékek megújulásunk energiahordozói” volt.

Az előadások e téma köré szerveződtek, két blokkban kerültek megtartásra.

Az első előadást Körmeny Imre tartotta „A hely szelleme – mihez kell az energia?” címmel. A hely szelleme kifejezés történelmi előzményeinek (görög, római, profán és XX. századi értelmezések) áttekintése után a különböző szakterületeken tevékenykedők által a témában írt tanulmányokról ejtett pár szót az előadó. A „mihez kell energia?” kérdésre válaszolva kifejtette abbéli álláspontját, miszerint a legtöbb energia a gondolkodásunk átalakításához szükséges.

A következő előadás címe: „Mire fordítsunk energiát? – az anyag szelleme és sorsa”, a témáról Fejérdy Tamást hallhattuk. Az előadásban az anyagot, mint érték-hordozót, időben változó energia-tárolót jelenítette meg az előadó. Az anyagok és épületek vonatkozásában energiát fordítani elsősorban a folyamatos gondozásra kell, valamint a méltó, fenntartható hasznosításra.

Ezután Nagy Gergely előadása következett a települések műemlékvédelmi kérdéseiről. Az előadó egy esettanulmányon keresztül mutatta be azt a sajnos gyakran előforduló eseménysorozatot, amikor is a település történelmi értékei áldozatul esnek a településfejlesztésnek. Ennek elkerülésére a történelmi települést és annak megőrzését már a településfejlesztési programban is figyelembe kell(ene) venni. Kiemelte azt is, hogy a történelmi településen a pillanatnyi beavatkozás is a történelmi folyamat részévé válik.

Az első blokk záró előadását Dévényi Tamás tartotta meg, „Műemléki érték – gazdasági érdek – kulturális érték” címmel. A címben szereplő fogalmak összevetése során az tűnik a kulcskérdésnek, hogy befolyásolható-e a gazdasági érdek annak érdekében, hogy az ne vezessen az értékek megsemmisüléséhez?

A konferencia második blokkját Bakonyi Dániel előadása nyitotta meg a történelmi ablakszerkezetekről. Az előadó épületfizikai-energetikai szempontból mutatta be a történelmi ablakszerkezeteket és azok felújítási, korszerűsítési lehetőségeit. Felhívta a hallgatóság figyelmét arra, hogy ablakfelújításnál mindig figyelembe kell venni hőtechnikai, páratechnikai szempontból az épület egészét is, annak használati módjával együtt. A történelmi ablakszerkezetek felújítására ma már rendelkezésre áll a megfelelő technológia, mellyel a felújított ablak hőtechnikai paraméterei megközelítik vagy esetleg meg is haladják az új ablak által kínált értékeket.

A következő előadást a Stefánia úti Ligeti-múteremvilla helyreállításáról és felújításáról Zombor Gábor tartotta. A helyreállítás tervezője az épület építéstörténetéből és műemléki értékeiből kiindulva ismertette a helyreállítást, melynek során a legnagyobb kihívást az új funkció miatt szükséges bővítés jelentette. Az épülethez szervesen illeszkedő építészeti megoldás 2020-ban ICOMOS-díjat érdemelt.

Pilsitz Martin „A hagyomány ipari értékei: Dréher Sörgyár tegnap és ma” című előadásában a hagyományos ipari épületek környezetbarát, fenntartható mivoltára hívta fel a figyelmet. A helyi téglából és kőből épülő épületek építése során nem volt szükség az építőanyag nagy távolságra való szállítására, az üzemeltetéshez-tároláshoz szükséges hűvös levegőt pedig a pincerendszer természetes klímája biztosította. A történeti épületek fenntartható működtetése tanulságul kellene, hogy szolgáljon a ma építészeinek is.

A tudományos konferenciát Bihari Ádám „Hagyományos technológiák történeti értékeink megújításában” című előadása zárta. A föld-szalma építészetben járatos szakember a hagyományos építéstechnikák ismertetése mellett rendkívül innovatív újdonságot is bemutatott a 3D nyomtatással előállított vályogház formájában.

A Világnap program Nagy Gergely zárszavával végződött. Az ICOMOS elnöke köszönetnyilvánítása mellett hangsúlyozta, hogy eredményes műemlékvédelem csak a szereplők (beruházó, kutató, tervező, szakértők, állami szereplők) összehangolt, közös munkájával képzelhető el.

Máté Andrea

A délelőtti események, a köszöntők, az ünnepélyes megemlékezésekkel és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Díjainak átadásával, valamint a délutáni konferencia 2 része az alábbi linkekre való kattintással nézhetők vissza:

www.youtube.com/playlist?list=PLPazQehpm5nea-iDOUxCXDg1WehDozoad

1.rész

Délelőtti rész:

Köszöntők,

Díjak kihirdetése és átadása,

és Vukoszávlyev Zorán helyettes államtitkár (Építési és Közlekedési Minisztérium) előadása:

A műemlékvédelem új utakon – a Műemlékek rangja az új magyar építészeti törvényben:

www.youtube.com/watch?v=eO2CAC7eEkI&list=PLPazQehpm5nea-iDOUxCXDg1WehDozoad&index=1

2.rész

A délutáni konferencia első részre:

www.youtube.com/watch?v=9U1s6L9Tgqw&list=PLPazQehpm5nea-iDOUxCXDg1WehDozoad&index=2

3.rész

A délutáni konferencia második részre:

www.youtube.com/watch?v=KdT7BmbatVw&list=PLPazQehpm5nea-iDOUxCXDg1WehDozoad&index=3

Gondolatok
az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület szervezésében
2023. április 18-án rendezett Műemlékek és Műemlékhelyszínek Nemzetközi Napja,
rövid nevén a Műemléki Világnap alkalmából

A legjobb energia – a fel nem használt energia különböző értelmezése.

Az 1993-ban UIA/AIA által megrendezett Építészek Világkongresszusán a fenntartható építészet kérdéskörét vették napirendre. Az *Építészek Chicagói Deklarációja az Egymásrautaltság Deklarációja a Fenntartható Jövőért* című kiáltvány megfogalmazta a fenntartható építészet feladatait. Többek között, hogy ne pusztítsuk el, és ne éljük fel környezetünket.¹

Ez azok közé a nemes célok közé tartozik, amellyel mindenki egyet tud érteni, lelkesen mögé tud állni, de hogy konkrétan minek is és milyen eredménnyel az nagyon sokrétű és a legtöbb esetben ellentmondásos is.

Röviden járjuk körbe mihez is vezetett és milyen irányba tart ennek a törekvésnek 30 éves gyakorlata műemlékeink, védett épületeink vagy inkább tágabban az épített örökségünk tekintetében.

Két fő értelmezési és útkeresési vonal látszódott színre lépni. Az egyik a passzívház-technológia elkötelezettjei köréhez köthető, kiegészülve a megújuló energiaforrások alkalmazásának előtérbe helyezésével, amely a technológiák, innovációk és a termelés fokozásával párosul. A másik irány inkább a természeti és épített környezet rohamos pusztulására fókuszálva a „fenntartható visszavonulást” hirdette meg, rávilágítva azokra a folyamatokra is, hogy a jelenlegi gazdasági- és monetáris rendszer állandó növekedési kényszere miatt a véges természeti erőforrások kimerülnek, vagyis feléljük a környezetünket.

Nem kell sokat töprengeni rajta, hogy rájövünk az első megoldáskereső mögé sorakozott fel nagyobb érdekcsoport és lobbytevékenység. A konkrét stratégiai lépések sikere és megvalósulása azon múlik, hogy a gazdaság szereplőinek mi az érdeke, hol találják meg számításaikat.

Természetesen a műemlékvédelem inkább a második értelmezéssel szimpatizál a szó szerinti értelmezéssel, hogy ne pusztítsuk el tartós, míves, és kulturális értéket hordozó műemlékeinket valamint a már beépült energiával megvalósított környezetünket a gyorsan elavuló megoldásokkal egy „talmi korszerűséget”² létrehozva. Az értékfelismerés sok éves tapasztalaton nyugszik és kevésbé azon a közhiedelmén, hogy a műemlékesek maradi, fejlődésellenes kövületek.

¹ „Declaration of Interdependence for a Sustainable Future

Annak elismeréseként, hogy:

- A fenntartható társadalom helyreállítja, megőrzi és fejleszti a természetet és a kultúrát minden mostani élet javára és a jövő számára is biztosítja; a sokszínű és egészséges környezet alapvetően értékes és elengedhetetlen az egészséges társadalom számára; a mai társadalom súlyosan lerontja a környezetet, és nem fenntartható;
- Ökológiailag kölcsönösen függünk az egész természeti környezettől; társadalmilag, kulturálisan és gazdaságilag kölcsönösen függ egymástól az egész emberiség; a fenntarthatóság e kölcsönös függőség összefüggésében partnerséget, méltányosságot és egyensúlyt követel meg valamennyi fél között;
- Az épületek és az épített környezet, nagy szerepet játszanak a természeti környezetre gyakorolt emberi hatásban; a fenntartható tervezés integrálja az erőforrást és energiahatékonyságot, az egészséges épületeket valamint egészséges anyagok használatát, az ökológiailag és társadalmilag érzékeny területhasználót, valamint az esztétikai érzékenységet, amely inspirál, megerősít és nemesít; a fenntartható tervezés jelentősen csökkentheti a természetre gyakorolt káros emberi hatásokat, miközben javítja az életminőséget és a gazdasági jólétet;
- A környezeti és társadalmi fenntarthatóságot helyezzük gyakorlataink középpontjába ...
- Gyakorlatok, eljárások, termékek, tantervek fejlesztése és a szolgáltatások és szabványok folyamatos fejlesztése, amelyek lehetővé teszik a fenntartható tervezés megvalósítását
- Partnereink, szakembertársaink, az építőipar, ügyfeleink, hallgatóink képzése és a nagyközönség oktatása a fenntartható tervezés kritikus fontosságáról és jelentős lehetőségeiről
- Határozzunk meg irányelveket, szabályokat és gyakorlatokat a kormányzatban és az üzleti életben, ami biztosítja, hogy a fenntartható tervezés általános gyakorlattá váljon
- Az épített környezet minden létező és jövőbeli elemét be kell vinni a tervezés rendszerébe, így a gyártást, felhasználást és esetleges újrafelhasználást – a fenntartható tervezési szabványoknak megfelelően. ...”

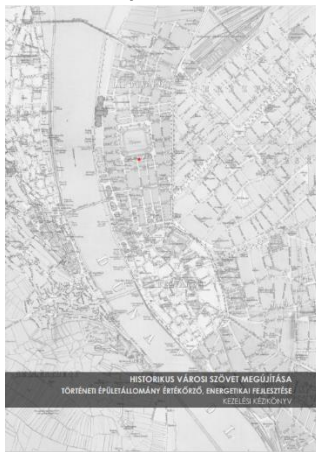
forrás: http://arquitecturaesustentabilidadeweebly.com/uploads/2/9/2/3/2923945/declaration_uia-aia.pdf

² Dévényi Tamás Műemléki Világnapi előadásában megfogalmazott kifejezés

A műemlékvédelem helyzete főleg azóta vált tarthatatlanná, hogy az EU hosszú távú céljai között meghirdette: 2050-re el kell érni, hogy a teljes épületállomány fenntartható legyen, vagyis a jelenleginél kb. 80%-kal kevesebb energiát fogyasszon.

Az energiahatékonyság trendje úgy tűnik elszántan halad a zéróenergiás (zéró emissziós), sőt pluszenergiás épületek irányába, és ez minden új és meglévő épületre elérendő célként fog megjelenni. A megállíthatatlan folyamat káros és elkerülendő következményeit nem vizsgálják. Bár egyes épületszerkezeti kutatások rávilágítanak, hogy a mai építőipari fejlődés átgondolatlanságokkal teli, és a tapasztalati visszajelzések hiánya miatt jelent meg a „Sick Building Syndrome” (beteg épület tünetegyüttese) – ami mellel a fenti deklaráció szándékaival is ellentétes – mégis ahelyett, hogy azt elemeznék, hogy a történeti épületeink mitől nem voltak betegek, inkább újabb és újabb innovációval egyre bonyolultabb- és költséges megoldásokkal próbálják orvosolni a betegségeket. A teljesség igénye nélkül ilyen: a párazárás és légzárás körös-körül az épület határoló-szerkezetén folytonosan (mint tudjuk ez nem megvalósítható a gyakorlatban), hővisszanyerős szellőztetési rendszerek (gyakori tisztítás hiányában légionárius betegség terjedése), és talán a legnagyobb egészségkárosító, amivel nem is tudnak mit kezdeni, a belső térben feldúsuló vegyi anyagok (lakkok, festékek, lágyítószerkezetek stb.) kipárolgásai.

2016-ban született az a 643 oldalas kézikönyvnek elkeresztelt tanulmány, amelyet Budapest Főváros Önkormányzata Tarlós István vezetésével rendelt meg annak körbejárására, hogy mi lehet az a reális cél és mi lehet az az energetikai beruházási határ, amely a történeti épületállomány felújítása során még nem vezet értékvesztéshez és valóban költségoptimalizált tud lenni a *költségoptimalizálnak* elnevezett energetikai szinttel összevetve/ellentétben. A vizsgálathoz Budapest 1873–1914-ig terjedő historizáló épületállományát választottuk ki, a történelmi városrag legjellemzőbb és legintaktabb részét.

A kiadvány címe: Historikus városi szövet megújulása, A történeti épületállomány értékőrző, energetikai fejlesztése, Kezelési kézikönyv – BME Építésztechnológiai Kar Lakóépülettervezési Tanszék

Leölthető az alábbi linkről:

https://budapest.hu/Documents/V%C3%A1ros%C3%A9p%C3%ADt%C3%A9si%20F%C5%91oszt%C3%A1ly/Historikus_Kezel%C3%A9si%20K%C3%A9zik%C3%B6nyv.pdf

A könyv azért lett ilyen vastag, mert minden állítást bizonyítottunk, beidéztek a forrásokat, konkrét mintaépületek felújítási lehetőségeit vetettük össze, amelyekhez energetikai számítások készültek, és feltártuk a gazdaságossági-, finanszírozási lehetőségeket. Nem csak épületszintű, hanem városrendezési léptékű fenntartható megoldási javaslatok is bekerültek a kiadványba, közlekedési, zöldfelületi megoldásokkal együtt. Minden olyan alternatív javaslat helyet kapott, amely energetikai nyereséget eredményezhet.

Műemlékvédelmi és épület-szerkezettani kérdések vonatkozásában arra a következtetésre jutottunk, hogy e történeti épületek sem kívülről, sem belülről nem hőszigetelhetők körbe folytonosan, mert mindig lesznek megszakítások (pl. a köföldék kinyúlásoknál, a főpárkány vonalában, pinceföldemnél, belső oldali hőszigetelés esetén a külső és belső fal csatlakozásánál, stb.). Számításokkal igazoltuk az így aktiválódó hőhidakat. Maximum 2 kategóriát tudtunk emelni az összesített energetikai jellemzőn értékvesztés nélkül, elkerülve a hőhidas megoldásokat és a penészesedés veszélyét, a Sick Building Syndrome-át. Az átlagosan adódó G-G-ről³ E-E-re történő energetikai javulás elérhető volt energiatakarékosabb fűtési rendszerekkel, a külső nyílászárók passzításával, 1 réteg keménybevonatos low-E síküvegezéssel, 2 ablak közti vászonroló árnyékolással, a meglévő redőnyök, spaletták használatával, padlástérben a záróföldem felett lépcsőzetesen felvastagított hőszigeteléssel az ereszvonalnál 0-ról indulva, tűzfalak és légudvarok hőszigetelésével. Mivel az egyhéjú ablakok beépítése hőhidat eredményez a hőszigetelések nélküli falazatokban, ezért csak kéthéjú ablakok alkalmazhatók. Az egyhéjú faablakok, műanyagablakok

³ Lakások esetében csak azokat a külső falakat minősítik, amelyek hűlő felületek, a szomszédos fűtött határoló-szerkezetet kihagyják a számításból.

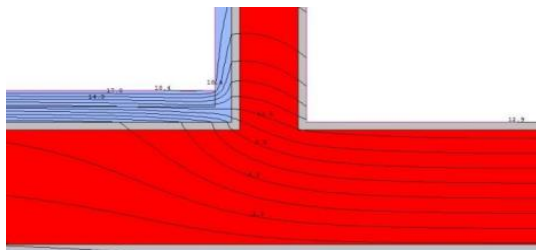
csak és kizárólag az utólagosan hőszigetelt falazatú légudvarokba kerülhettek. Ambiciózus csomagban foglalkoztunk az udvari tetőfelületekre helyezett napkollektorokkal, aminek sajnos számos akadálya van társasházak esetében, így a gyakorlatban nem igazán alkalmazhatók. A D-D szint eléréséhez már megújuló energiaforrások vagy távhő bevonása is szükséges.

Sikerült bizonyítanunk, hogy bizonyos axiómaként terjedő állítások nem valósak, illetve nem ezekre az épületekre vonatkoznak: pl. egy ilyen állítás, hogy az épületek teljes hőveszteségének 40 %-áért a nyílászárók felelősek. A vizsgált történeti épületeknél általában 10 % volt az ablakok-, és 5 % az ajtók hővesztesége, tehát a teljes hőveszteségből összesen csak 15 % hőveszteség adódott a nyílászárókra.

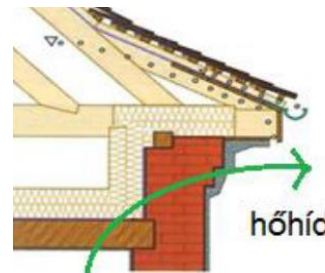

Schonensche Straße - Trelleborger Ecke, Kopenhagener Straße 31; Forrás: Berlin 2.

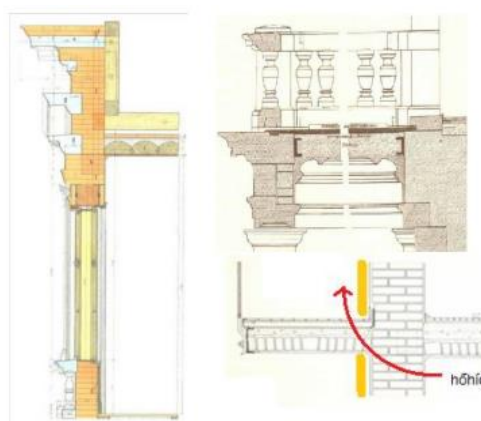
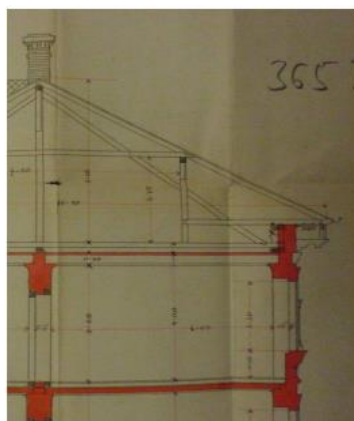
Energetikai beruházás előtt és után (részlet a kézikönyvből, 103. o.)

Vízszintes metszet, hőeloszlási görbe. 331. o.
Belső oldali hőszigetelés áthúló falszerkezetet eredményez, hőhidasság várható a válaszfal túloldalán.

Padlásfödém hőszigetelése után a főpárkány hőhidassá válik, páralecsapódás a csapos-fafödém gerendáinak felfekvésénél.

Historizáló épületek homlokzatának ereszkiképzése, Budapest, VII. ker. Szentkirályi u. 22., Metszet: BFL, Legfelső emelet, zárópárkány, erkélyalakítás, függőfolyosó külső oldali hőszigeteléssel; Forrás: Fülöp Zsuzsanna

Erkélylemeznél, párkányoknál megszakított hőszigetelés hőhidassághoz, páralecsapódáshoz vezet, a parketta alatt és a mennyezet-fal csatlakozásánál penészedés várható, 327.o.

Egy a könyv összefoglaló adatlapjaiból:

TERMÉSZETES SZELLŐZÉS
MEGVALÓSÍTÁS FELTÉTELEI
- Az eredeti homlokzati nyílászárók megtartása, - a falazathoz hőfizikailag illő, kapcsolt gerébtokos kéthéjú szerkezet; - felújítás, passzítás: a vetemedett nyílászárók esetében.
RÖVID LEÍRÁS
- Lakóépület tervezési légszeresszám $n = 0,5 \text{ l/h}$ (levető fele óránként) - 25-30 m ³ /h/fő friss levegősükségletet (a használati is függ); - a leginkább megterjedt, energiaigényt csökkentő intézkedés a filtrációs légszűrő megfelelő mértékű korlátozása passzítással: - a teljes hővesztésigóbi a szellőzés: 32-35%, utána: 21-23%; - passzítással a nem jól záródó nyílászáróknál csökkenthető a túlzott légszűrő, a záródási hézag átlag < 3-4 mm, résfelület < 500 mm ² /m ² . Átlagos méretű lakás (60-70 m ²) esetében átlagos használatnál ez pont a legmegfelelőbb a paraméterek szempontjából is. - fokozott légszűrő gumitömlők alkalmazása túlzott légszűrőszűrőhöz vezet (átlagos: 120/220-240), gumitömlős ablakon át csupán 0,75 m ³ levegő filtrálódik óránként, $n = 0,015 \text{ l/h}$ (mögöttes tér átlag: 50 m ³). A szükséges légszűrőnek ez csupán az 1/33 része. 1-2 óra alatt a relatív nedvességtartalom $\phi > 75\%$ -ra emelkedhet, ami kritikus. - Kikeményedő kft/akril a lakások összes nyílászáróján: $n < 0,3 \text{ l/h}$. - Hálószobákban min. 8 óras időtartama szellőztetés nélkül csak a filtrációval biztosítandó a páraméreg, és a 25-30 m ³ /h/fő friss levegősükséglet is. Átlagos használatra méretezve nem elég $n < 0,3$. - Szükséges légszűrőnek az ütközők tömítése nem szükséges, sőt esetenként káros. Csupán a bejárati ajtó légszűrőjének kismértékű fokozásával elérhető egy „ideális” légszűrő, amely még nem kritikus. - Felragasztható, összenyomódó és egyszerűen visszahúzható szivacs tömítés, mellett nincs túlzott légszűrő. A szálló port/zajt szűri. - Az esszenciális redőnyök belső oldali szerelvényeinek fokozottabb légszűrőssége megoldandó, mert ott nincs szükség filtrációnak. - Leengedett redőny, vastag függöny, két ablak közötti roló, téli ablakpárna és spaletta is csökkenti a filtrációs légszűrőt. ELŐNYÖK/HÁTRÁNYOK
+ Passzítással a hőszigetelő képesség is nő: $U_w = 2,23 \text{ ról } 2,13 \text{ W/m}^2\text{K-re}$, + a meglévő, állandó (filtrációs) szellőzés mellett nincs penészesedés, + nincs üzemeltetési és javítási költsége, mint a gépi szellőzéseknek, + asztmás, allergiás embereknek (> lakosság 1%-e) ajánlott a természetes szellőztetésű lakóteret, + a légszűrő biztosított a semleges zóna alatt és fölött is (a parapettől szemöldökig a belmagasság 2/3 részén), ezért gépi rásegítés nélkül is beindul a mögöttes tér állandó kismértékű filtrációs légszűrője. AJÁNLÁSOK
- Nagy lakások (nem hálószobai és nem konyhai funkciót betöltő nappalijának) ablaka/erkélyajtaja a belső szárnyakon tömíthető könnyen visszahúzható tömítéssel, ha a használati mód megváltozik; - kémények, légcsanak és légudvarok szivárgását (kürtáthatast) érdemes megtartani, mint természetes dekompressziót, mely adott, és jelenleg biztosítja a homlokzati ablakok befelé történő filtrációját; - részellőző beépítése nem javasolt, rontja a homlokzatok összképét, tönkretesz a díszített tokoztatást: a tömítések nélküli, falcos ütközőjű (filtrációs légszűrőt is biztosító) ablakok mellett nincs rá szükség. KAPCSOLÓDÓ BEAVATKOZÁSOK
É/A01-03 VÉDENDŐ KÜLSŐ BÜROK HELYREÁLLÍTÁSA SZE/05 NYÍLÁSZÁRÓK/ABLAKOK, SZE/06 NYÍLÁSZÁRÓK/AJTÓK

SZERKEZET_SZE07	
BEAVATKOZÁS JELLEGE	építészeti - használati
FENNTARTHATÓSÁG	****
ZÉRÓ ENERGIÁIGÉNY	
SZEREPLŐK	***
kezdeményező: önkormányzat, társasház, lakástulajdonosok, résztvevők: bérlet, lakástulajdonosok	
EGYÜTTMŰKÖDÉS	*
önkormányzat és bérlet; önállóan lakásonként	
ELŐKÉSZÍTÉS	***
ablakpasszítás és redőny felújítási munka	
KÖLTSÉG	*
A felújítási költségek állapotfüggők	
KARBANTARTÁS	
PÉLDA	
Passzított tok-szárny csatlakozású ablakok: filtrációs légszűrő az ütközőknél felül, körben, két oldalt és alul:	
	
Kéthéjú eredeti kapcsolt gerébtokos ablak (be-be nyíló szárnyal, 43 mm fagerettel)	
A külső tokoztató minden esetben díszített	
	

A vizsgált korszak épületei több mint 100 éves korukkal bizonyított előnyökkel rendelkeznek: ilyen pl. a természetes páraáteresztő anyagok használatából adódó egészséges belső környezet, a jó hangszigetelő képesség, a nagy hőtároló tömeg, a hatékony árnyékolás: kinyúló parkányok, kinyúló ablakszemöldökök, redőnyök, spaletták, a cserépfedés hézagain és a végfalakon/légudvarok tetőtéri nyílásain át átszellőztetett (klímaterőként működő) padlástér kisebb nyári hűtési igényt eredményez.

A tanulmány néhány kritikus csomóponton is felhívja a figyelmet, ahol különösen veszélyes a legcsekélyebb külső vagy belső oldali hőszigetelés alkalmazása is.

Érdemes lenne további kutatásokat végezni, hogy történeti épületeink valóban milyen mértékig energiapazarlók (a teljes épületállomány energiafelhasználásnak hány százalékát adják), még mielőtt teljesen átépítjük, és különböző CE minősítésű, de kevésbé tartós termékekkel tűzdjeljük tele őket. A könyv megjelenése óta van egy konkrét adatunk, amit megtudhattunk az energia-támogatások limitértéke kapcsán: egy historizáló stílusban épült társasház 130 m²-es

lakásának energiaigénye az országos átlag alatt van mind a villamos energia, mind a gáz használatában. Fűtése és melegvíz-ellátása nyílt égésterű gázkazánnal történik. Ez egy eléggé elgondolkoztató adat, mert az átlagos lakásméret ennél biztosan kisebb.

Egy másik mindenütt olvasható és eredeti forrásra visszavezethetetlen állítás:

„Az épületekben fogyasztjuk el az összes energia 40%-át. Épületeink fűtésére fordítjuk a GDP 4-5 %-át, és az épített környezet felelős az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának egyharmadáért. A meglévő épületállomány energetikai korszerűsítésében rejlik a legnagyobb gazdaságos CO₂- kibocsátás csökkentési potenciál, így a klímaváltozás ellen az ingatlanállomány fenntarthatóvá tételével tehetünk a legtöbbet.” Szinte minden állítása megkérdőjelezhető.

Sajnos mivel nincs időnk és módunk a sokszor megismételt és ettől igaznak vélt állítások ellenőrzésére, ezért a nagy információhalmazban az influenszerek állításai mentén vagyunk kénytelenek tájékozódni. Könnyű a téves információkat átvinni és továbbadni és talán hinni is abban, hogy a valóságot takarják. Egyes elméletek szerint „a gazdaság nem úgy működik, hogy a tények más tényeket irányítanak és határoznak meg. A valódi gazdaságban a tények percepciókhoz vezetnek, a percepciók különbözők lehetnek ugyan, de trendeket hoznak létre és ezzel visszahatnak a tényekre.”⁴

Azt hiszem, ez nem csak a gazdaság működésére vonatkozik, hanem egyre több területre.

Míg korábban az építkezések legfőbb szellemi irányítója az építész volt, ez napjainkra megváltozott: menedzserek, projektgazdák, közigazdászok, jogászok, technológusok, szakági tervezők, gyártók, épületgépészek és tűzvédelemmel foglalkozó szakemberek döntenek a fontos kérdésekről.

⁴ Pogácsa Zoltán, A globális elit. Kossuth Kiadó, 2022, ISBN: 9789635448630

Az építészet és műemlékvédelem sajnos még a szakmai kérdéseket sem képes kordában tartani. Jó példa erre az energiahatékonyság kérdésköre, ami alapvetően építészeti kérdés lenne, mégsem tud az építész szakma az innovációval és az állandóan változó követelményekkel lépést tartani. Úgy tűnik, építészeink többsége az energiahatékonyság ügyét is csak technológiai kérdésnek tekinti, amire máshonnan várja a válaszokat pl. épületgépészektől, energetikusoktól.

Így történeti épületeinknek csupán csak sorsa van.

Ha a trendeket sorra visszafejtenénk és a tényként kezelt „axiómák” számát korlátoznánk, akkor talán még lenne módunk megakadályozni a káros folyamatokat. Erre adódott egy apró lehetőségünk a Műemlékvédelmi Világnap szigetén. A rendezvényen láthattunk olyan díjazott munkákat, ahol az értékleltár valóban azért készült, hogy az értékek felújításra kerüljenek. Látható volt, hogy vannak még jó példák, ahol beruházó, kivitelező és építész karöltve nem gyakorolt nyomást az értékleltár készítőjére és restaurátorokra, hogy mit kell cserélni, és mi nem megtartandó érték egy védett épületen. Üdvözítő volt, hogy alkalom adódott megismerni azokat a kivételeket, ahol valakik hivatástudatból nem spóroltak saját energiájukkal, hanem továbbra is feladatuknak tekintették a ránk hagyományozott magas megvalósult értéket képviselő épületek megőrzését és megóvását.

Lőrinczi Zsuzsa

F E L H Í V Á S

IX. Énlaka-konferencia

Székelyföldi műemlékvédelem

2023. szeptember 15-17.

A konferencia a Pro Énlaka Alapítvány, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet és a Pécsi Tudományegyetem közös rendezvénye az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság társrendezésében. A tudományos szervező bizottság tagjai Furu Árpád, Bali János, Szávai Márton és Visy Zsolt.

A konferencia helyszíne Énlaka művelődési háza. A szervezők ingyenes szállást és ellátást biztosítanak a Dancs Vendégháznál az előadók megrendelése alapján: alpardancs@gmail.com

Témakörök:

- I. Régészeti, történeti, néprajzi műemlékek
- II. Műemlékek művészeti alkotásai
- III. műemléki felmérés, nyilvántartás

Előadásra a három témakör valamelyikének megjelölésével és az előadás címével lehet jelentkezni a visy.zsolt@pte.hu címen. A jelentkezéshez kérjük csatolni az előadás kivonatát.

A gyors megjelentetés érdekében az előadások mellékelt formai követelmények szerint elkészített anyagát szeptember végéig kérjük leadni.

Korábbi Énlaka konferenciák:

- I. 2007: Tanulmányok Énlaka történetéről és kultúrájáról
- II. 2009: Mesterségek a székely közösségekben
- III. 2011: Tanulmányok a székelység középkori és fejedelemség kori történelméből
- IV. 2013: Székely gazdálkodás régen és most
- V. 2015: Székely népzene és néptánc
- VI. 2017: Székely népi és iskolai színhátság
- VII. 2019: Hagyomány, változatosság és változás a székely nyelvjárásban
- VIII. 2021: Székelyföldi népszokások a változó időben

A korábbi konferenciák előadásaiból szerkesztett tanulmánykötetek megjelentek.

Pécs, 2023. március 7.

A konferencia szervező bizottsága

Az Énlaka konferenciák tanulmányköteteinek tipográfiája

Kézirat tartalma:

- szerző, cím
- angol vagy német kivonat
- szöveg lábjegyzetekkel
- bibliográfia
- képjegyzék

Betűtípus: Times New Roman 12 (szöveg)

Times New Roman 10 (lábjegyzet)

Times New Roman kiskapitális (szerzők neve)

Times New Roman 12 félkövér (alfejezet címe vagy száma)

Sorköz: 1,5

Bekezdés első sorának behúzása 10 leütés

Bekezdés után nincs térköz

Jegyzetszám helye: abcd¹. vagy , – tehát írásjel előtt

Kép/ábra: abcd (1. kép/ábra)

A képjegyzékben a képaláírás mellett az illusztráció forrását, készítőjének nevét is meg kell adni, ha más, mint a szerző: © xy

A képek tiff vagy jpg formátumban, nagy felbontásban külön küldendők

Semmilyen további formázásra nincs szükség!

Példák jegyzetekre:

- VISY 2008, 165, 9. kép.
SZABÓ 2009, 118; 122, 2-3. kép; VISY 2009, 107-115.
Visy Zsolt és Soós Zoltán terepbejárása 2010 júliusában. A terepbejárásra való meghívásért ezúton is köszönetemet fejezem ki.
LOVELL 2007, 42-45.
BREEZE 2011, 167-171; VISY 2005, 201-203.
Sándor Imrére hivatkozva FERENCZI – FERENCZI 1972, 5-8.
ORBÁN 1868, 209.

Példák bibliográfiára

FERENCZI ISTVÁN

1994 – *Sóvidéki várainkról*. Korond

FERENCZI ISTVÁN – DÉNES ISTVÁN

1994 – Udvarhelyszéki töltésvonulatokról. Adalék Erdély Szent László-kori határvédelmének kérdéséhez. *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első Történésztalálkozásának előadásai*. Budapest-Zürich, 85-106.

GARAM, ÉVA – PATAY, PÁL – SOPRONI, SÁNDOR

2003 – *Sarmatisches Wallsystem im Karpatenbecken*. *Rég. Füz.* II:23.

Magyarország helységnévtára 1944. Budapest

ISTVÁNOVITS, ESZTER – KULCSÁR, VALÉRIA

2002 – The history and perspectives of the research of the Csörsz Ditch ('*Limes Sarmatiae*'). *Proceedings of the XVIIIth International Congress of Roman Frontier Studies held in Amman, Jordan (September 2000)*. *BAR Int.Ser.* 1084:II, 625-628.

KISS LAJOS

1983 – *Földrajzi nevek etimológiai szótára*³. Budapest.

1988 – *Földrajzi nevek etimológiai szótára*⁴. Budapest.

KRISTÓ GYULA

2005 – *A székek eredete*. Budapest.

LATTYÁK SÁNDOR

1917 – Limes nyomok a „Görgényi-hegyek”-ben. *Dolgozatok az Erdélyi Múzeum-Egylet Érem- és Régiségtárából VIII*, 218-230.

VISY ZSOLT

2000 – *A ripa Pannonica Magyarországon*. Budapest

2005 – Similarities and differences in the conservation and settings of the Great Wall in China and the Limes Romanus as listed and planned world heritage sites. *Proceedings of ICOMOS 15th General Assembly and Scientific Symposium*. Xi'an 2005, 198-211.

2008 – Dacia limese mint lehetséges világörökségi helyszín. In: *Tanulmányok Énlaka történetéről és kultúrájáról*. Énlaka – Pécs 2008, 159-173.

2009 – Régészeti kutatások Dacia superior keleti határán. *Molnár István Múzeum Kiadványai* 1., 107-115.

(Tehát a könyv- és folyóiratcímek dőlt betűvel szedendők)

BÚCSÚZUNK...

Elhunyt Galavics Géza (1940-2023)

2023. március 21-én, életének 83. évében elhunyt Galavics Géza művészettörténész, 2001-től a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 2019-től rendes tagja, 1991–1999, majd 2002–2008 között az MTA Filozófiai és Történettudományi Osztálya Művészettörténeti Tudományos Bizottságának elnöke, a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat tiszteleti tagja (2020), a Társulat Pasteiner-, majd Ipolyi-érmének kitüntetettje (1982/83, illetve 1998). 1995-ben az Ő kezdeményezésére jött létre a Művészettörténeti Bizottság által évente kiadott, a legkiválóbb művészettörténeti publikációk elismerésére szolgáló „díj”, az *Opus mirabile*.

1940. november 30-án született Győrben, gyermekkorát a Sopron megyei Lövön töltötte. Gimnáziumi tanulmányait Sopronban végezte, pályaválasztására nagy hatással volt az ott megismert Csatkai Endre művészettörténész. 1958–1963 között történelem és művészettörténet szakon tanult a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a művészettörténetet később is a történelmi kapcsolódások feltárásának útján, a történészekkel együttműködve, eredményeikre figyelve művelte. A magyar művészettörténet-írás többek között Askercz Éva, Dávid Ferenc, Galavics Géza, Kovács Péter, Kovalovszky Márta, Pernecky Géza, Tóth Melinda, Tóth Sándor alkotta, 1963–1964-ben pályára lépő nagy generációjához tartozott.

1963–1971 között a Magyar Nemzeti Múzeumban a Magyar Történelmi Képcsarnok, majd közel negyven éven át a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatócsoportja, utóbb Kutató Intézete munkatársa volt. 2010-ben vonult nyugdíjba, de nyugalmazott kutatóprofesszorként haláláig részt vett a Művészettörténeti Intézet munkájában.

Munkásságának fő területe a magyarországi késő reneszánsz és barokk művészet volt a klasszicizmus térhódításáig, mindig kitekintéssel Közép-Európára. Többször is visszatért szülőföldje festő szülőltjéhez, Dorffmaister Istvánhoz. Életpályáját egyetemi szakdolgozatától kezdve – ebben a Történelmi Képcsarnokban tanultak is nagyban segítettek – végig kísérték az ikonográfiai elemzések. 1986-ban jelent meg végül akadémiai doktori disszertációként elfogadott, *„Kössünk kardot az pogány ellen”. Török háborúk és képzőművészet* című monográfiája, a korszak történeti ikonográfiájának máig példamutató alapműve.

Fontos kiállítások is fűződnek a nevéhez. A magyarországi művészettörténet könyvsorozata előkészületének volt emlékezetes állomása a Szabolcsi Hedviggel együtt rendezett *Művészet Magyarországon 1780–1830* bemutató (Magyar Nemzeti Galéria, 1980). A közép-európai országok „A barokk éve” kiállítássorozatának budapesti tárlatát is Ő rendezte, a nézőpontját világosan megfogalmazó *Barokk művészet Közép-Európában. Utak és találkozások* címmel (Budapesti Történeti Múzeum, 1993).

Az 1990-es évektől új kutatási területet keresve kezdett bele az újkori történeti kertek vizsgálatába, *Az angol kert mint utópia* címmel 2001-ben előadott akadémiai székfoglalójában új megvilágításba helyezte a magyarországi kastélykerteket. 2022-ben tartott második akadémiai székfoglaló előadása – *Képtörténet és társadalomtörténet. Kora-újkori nézőpontváltások az európai és magyarországi cigány ábrázolásokon* – mutatta, hogy az egész pályáját meghatározó érdeklődési területeit élete vége felé is alkotó módon tudta összekapcsolni a művészettörténet- és a történetírás újabb irányzataival, de a zenetörténettel is.

Kutatásai nagyon sokszor kapcsolódtak – elsősorban nyugat-magyarországi – műemlékekhez: tudományos témáinak jelentős részét alkották falképciklusok, templomi berendezések, az építető arisztokrata családok mecénási tevékenysége, történeti kertek.

Lövei Pál

BÚCSÚZUNK...

Elhunyt Kacskovics Fruzsina 1945. március 4. – 2023. április 8.

Szomorú szívvel búcsúzunk Kacskovics Fruzsínától, régi kedves tagtársunktól, kollégánktól. Olyan építészre emlékezünk, aki rendkívüli tapasztalattal vett részt környezetünk múltjának feltárásában és megismertetésében, aki szívvel lélekkel élt történeti értékeinkért.

Ma már egyre kevesebben képviselik, amit ő vallott, hogy a közösségi élet és a kultúra ápolása a polgári élet elengedhetetlen velejárója. A hagyományos értékeket ismerte és követte, mindenhol a ma újra felismerésre váró helyi történeti kultúrát kereste.

Tudta, hogy múltunk értékeinek megbecsülése nélkül önmagunk sem lehetünk. Otthonról hozta az energiát,

az elkötelezett szemléletet, az elhivatottságát, amit klasszikus neveltetése, erős hite és mélyreható szakértelme tovább erősített. A közösséget képviselve azért élt, hogy ott éljünk, ahol értik és megértik azt a kulturális környezetet, amit örököltünk, és amit értékként megélve kell továbbadnunk.

Az írástudók felelősségével mutatta meg környezetünk értékeit, amit minden érdeklődő számára közkinccsé is tudott tenni. Építészként kutatta, idegenvezetőként láttatta, megismertette azokat az értékeket, amikre nem is figyelünk, mert ma természetesnek véljük, hogy vannak. A helyi értékek feltárásával, a helyi közösség múltjának és kultúrájának közreadásával állhatatosan segítette a helyi kötődés kialakulását, megerősödését. Az emberi sorsokat és a múltat feltárva, a helyi értékeket felismerve következetesen a tudományt, a szakértelmet szolgálta.

Sokszínűségére, sokoldalú elhivatottságára jellemző, hogy minden helyen, minden területen megtalálta a lehetőséget, hogy tudását továbbadja. Meggyőződése volt, hogy ez vezet egymás jobb megismeréséhez, a polgári közösségek felélesztéséhez. Tette ezt vállalt felelősségének ismeretében olyan természetességgel, amire csak az képes, akinek emberségétől, érzékenységétől, elkötelezettségétől megsokszorozódik benne rejülő képessége.

Személyes kisugárzásának, közvetlenségének és elkötelezettségének volt köszönhető, hogy egyre többeket tudott magával ragadni. Mindenkihez közvetlenül tudott szólni, mindenkivel meg tudta értetni a képviselt ügy fontosságát. Nem csoda, hogy mindenhol szerették és tisztelték.

Állandóan nyitott szemmel figyelte és - lehetőségéhez mérten - igyekezett segíteni az egyre nehezebb sorsú műemlékvédelmünket. Aktivitására jellemző, hogy minden fórumon jelen volt, mindenhol ugyanazt a ragaszkodást, az elkötelezett szemléletet képviselte.

A műemlékvédelem széles körének számos területét szolgálta. Műszaki vezetője volt a Rákóczi úti East-West Business Centernek, projektvezető volt Óbudán a Hajógyári-szigeten, elnöke volt a Kincses Belváros Egyesületnek, a Nádasdy Alapítvány kuratóriumi tagja volt, ott volt a Kastélyok és Kúriák Egyesületének alapítói között, de a Káptalanfüredi Fürdőegyesületnek is alapító, majd elnökségi tagja volt.

Emellett programot szervező idegenvezetőként Belvárosi sétákat vezetett, hogy a résztvevők teljesen más szemmel lássák lakókörnyezetüket. Ezek a tematikus séták elsősorban szellemi séták voltak. Személyesen vezette a legendássá vált Ars Sacra városnéző kulturális sétákat, ahol a klasszicizmus építészetét, vagy a belváros szentjeit, vagy Ybl házeit lehetett megismerni - teljesen másként, mint ahogy arra számítani lehetett. A séták során az idegenek is honfitársakká, lakótársakká lettek, amikor a Belvárost lehetett új oldaláról megismerni – azt a helyet, amit Fruzsina szülőföldjének tekintett, hiszen teljes életét a dédnagyszülő által épített belvárosi bérház ugyanazon lakásában élhette.

Belváros-Lipótváros címmel évenként megjelenő kötetei a helyi értéket, az ittlakók történeteit, kötődéseit tárták fel és tették közkinccsé. Amikor nem írt, és nem a forrásokat kutatta, akkor kiállításokat, építészeti, művészettörténeti vetélkedőket, kulturális klubot szervezett, vagy a munkácsi középiskola támogatásának megszervezésért dolgozott.

Ezek után természetes, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságában is meghatározó személyiség volt. A legtöbb rendezvényünk elképzelhetetlen volt nélküle. Igazán segítő, aktív tagként meghatározó szerepet vállalt szervezetünk életében. Sok éven át az Ellenőrző Bizottság tagja, majd elnökeként gondozta egyesületünk ügyeit. Megnyugtató biztonságot jelentett figyelmessége, körültekintése és hozzáértése. Lelkiismeretességgel párosuló felkészültségével nagyban segítette szervezetünk eredményes szakmai életét.

Munkásságára sokan mások is megbecsüléssel tekintettek. Tevékenységét Pilinszky emlékéremmel, Magyar Műemlékvédelemért Schönvisner emlékéremmel, Podmaniczky díjjal ismerték el.

Kacs Kovics Fruzsina sugárzó egyéniségét Pest és Magyarország szeretete, egymás jobb megismerése, emberi kötődése vezérelte, ami minden lépését meghatározta. Tudjuk, hogy hiányzik és hiányozni fog nekünk, akik ismertük és szerettük - és azoknak is, akik nem ismerhették, de itt élnek Budapesten.

Nagy Gergely

MEGHÍVÓ

Az **ICOMOS** Magyar Nemzeti Bizottság

XXXIII. Közgyűlését

2023. május 16-án 09:30 órára összehívom,

Helyszín: ICOMOS Titkárság 1113 Budapest, Daróczi út 3.
A közgyűlés akkor határozatképes, ha a tagság 50%+1 fő részt vesz az ülésen

Az **ICOMOS** Magyar Nemzeti Bizottság **XXXIII. Közgyűlésének** napirendje:

1. Köszöntők
2. Levezető elnök és közgyűlési bizottságok megválasztása
3. Elnök, alelnökök és főtitkár beszámolója a legutóbbi Közgyűlés óta eltelt időszak tevékenységéről
4. Az Ellenőrző Bizottság 2022-es pénzügyi évvel kapcsolatos jelentése
5. Az Egyesület közhasznú jelentésének elfogadása
6. A Möller Emlékérem Bizottság Alapító okiratának módosítása
7. Egyebek
8. Möller Emlékérem és a Műemlékvédelmi Panteon elismerések átadása

A szervezés érdekében feltétlenül kérjük részvételi szándékukat telefonon jelezzék a

Titkárság telefonszámán: +36 70 709 0813, vagy e-mailben: secretariat@icomos.hu

2023. május 2-ig.

Felhívom szíves tagtársaink figyelmét, hogy a visszajelentkezés többek között azért szükséges, mert a résztvevők listáját a Daróczi úti portán le kell adnunk!

Amennyiben a részvételi arány nem éri el a jogszabály által megkíván létszámot (50%+ 1 fő), az emiatt kialakuló határozatképtelenség esetén a Közgyűlés új időpontja:

2023. május 19-én, pénteken 09:30 óra,

mely a résztvevők létszámától függetlenül alább szereplő napirendi pontjaiban határozatképes.
A délelőtti közgyűlés után épületbejárás és szakmai programon is részt vehetnek a jelenlévők.

Helyszín: 1014 Budapest, Bécsikapu tér 2-4,

Magyar Nemzeti Levéltár

Felhívom Tisztelt Tagtársaink figyelmét, hogy szavazataikat meghatalmazott útján is leadhatják!

Az **ICOMOS** Magyar Nemzeti Bizottság **XXXIII. Közgyűlésének** napirendje:

1. Köszöntők
2. Levezető elnök és közgyűlési bizottságok megválasztása
3. Elnök, alelnökök és főtitkár beszámolója a legutóbbi Közgyűlés óta eltelt időszak tevékenységéről
4. Az Ellenőrző Bizottság 2022-es pénzügyi évvel kapcsolatos jelentése
5. Az Egyesület közhasznú jelentésének elfogadása
6. A Möller Emlékérem Bizottság Alapító okiratának módosítása
7. Egyebek
8. Möller Emlékérem és a Műemlékvédelmi Panteon elismerések átadása

12:15 – 13:15 A Levéltár bejárása szakmai vezetéssel

13:15 – 14:00 Ebéd

A szervezés érdekében feltétlenül kérjük részvételi szándékukat telefonon jelezzék a

Titkárság telefonszámán: +36 70 709 0813, vagy e-mailben: secretariat@icomos.hu

2023. május 10-ig.

**ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36/70/7090813
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely
Szerkesztő: Keller Annamária
HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)
HU ISSN 2062-4972 (Online)**

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb.
- az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes vagy kedvezményes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata